

Univerza v Mariboru

Pravna fakulteta
Študentski svet

JUSTO IURE

GLASILO ŠTUDENTOV PRAVNE
FAKULTETE UNIVERZE V
MARIBORU

IUSTO IURE: GLASILO PRAVNE FAKULTETE UNIVERZE V MARIBORU

IZDAJA: PРАВNA FAKULTETA UNIVERZE V MARIBORU

LETO IZDAJE: OKTOBER 2021

UREDNIKA: ŽIVA ŠUTA

POMOČNICA UREDNICE: PATRICIJA GLAVICA

GRAFIČNO OBLIKOVANJE NASLOVNICE: SANJA ČAHUK

AVTORSKE PRAVICE PRIDRŽANE PRAVNI FAKULTETI UNIVERZE V MARIBORU

ZAHVALA

POSEBNA ZAHVALA GRE VSEM, KI SO SODELOVALI PRI USTVARJANJU TEGA GLASILA
IN GA OBOGATILI S SVOJIM RAZMIŠLJANJEM,

ASISTENTOM KATJI DRNOVŠEK, DENISU BAGHRIZABEHIJU, KRISTJANU
ZAHRASTNIKU IN JANU STAJNKU ZA STROKOVNI PREGLED ČLANKOV,

PROF. DR. MARIJANU KOČBEKU ZA KNJIŽNO NAGRADO AVTORJU NASLOVNICE,

ŠE POSEBEJ PA PATRICIJI GLAVICA IN TEI UNGER ZA POMOČ PRI OBLIKOVANJU
NAŠEGA IUSTO IURE.

HVALA TUDI
VAM DRAGI
BRALCI!

VAŠA EKIPA IUSTO IURE

CITAT GLASILA

Nikola Jovanović, 2. letnik 2. stopnje

* Smatram, da je pravniški poklic in študijski proces prevzel val formalizma, v katerem je pomembna le 'desetka' in ne kaj in kdo stoji za njo. To je verjetno posledica pritiska, ambicij in težnje po uspehu, ki spremljajo naš poklic. Nikoli se pravniki ne smejo pretvoriti v sofisticirano sredstvo za uresničevanje želja, ne glede na kakovost in pravičnost, temveč morajo biti ključni korektivni dejavnik in moralni steber družbe, ki določa, kaj je prav in kaj ne! *

VSEBINA

POD ŠTUDENTOVIM PERESOM

ALJAŽ ŽILAVEC: RIMSKO PRAVO V POVEZAVI Z DEDNIM PRAVOM: INTESTATNO TER OPOROČNO DEDOVANJE PO JUSTINIJANOVEM PRAVU V SODOBNI ZAKONODAJI

MATEJ ROŽMARIN: SODNIK-ČLOVEK PRAVA IN VREDNOT

GAL PASTIRK: ROBOTNI PATENT ZA KRANJSKO V ČASU REFORM MARIJE TEREZIJE IN JOŽEFA II.

EVA VERVEGA: KAZENSKO PRAVO: »SAMO JA POMENI JA«

EVA VERVEGA: DELOVNO PRAVO: PREPOVED KONKURENCE

ŠPELA ROŽMAN: ZUNAJZAKONSKA SKUPNOST

URŠKA ČOPIČ: IZKLJUČITVENA TOŽBA

LEJLA VELADŽIČ: PREDSTAVITEV MEDNARODNEGA JAVNEGA PRAVA

PRIMERJALNO

KAROLINA BERKUN: SKLENITEV ZAKONSKE ZVEZE V RUSIJI

NIKOLA JOVANOVIČ: USTAVNA STRUKTURA I DRŽAVNO UREĐENJE BOSNE I HERCEGOVINE

EVA VERVEGA: DEUTSCHE RECHTSTERMINOLOGIE: DIE RECHTE ALLER MENSCHEN

AKTUALNO

BARBARA PUR: BORBA ZA ENAKOST ŠE VEDNO NI KONČANA!

ŠPELA ROŽMAN: DELO OD DOMA - NOV »TREND«

MAŠA FURMAN: VPLIV DIGITALIZACIJE NA PRAVO

SANJA ČAHUK: PRIHODNOST POTOVANJ Z DIGITALNIM ZELENIM POTRDILOM

IZVEN ŠTUDIJSKIH KLOPI

PREJEMNIKI NAGRAD UNIVERZE V MARIBORU

ŠTUDENTI PRAVNE FAKULTETE NA MEDNARODNIH TEKMOVANJIH

TUJI ŠTUDENTI NA PRAVNI FAKULTETI

NOVOPEČENI PROJEKT - ŠPORT V PRAVU

POGOSTA VPRAŠANJA O ŠTUDIJU PRAVA

KRIŽANKA

**POD ŠTUDENTOVIM
PERESOM**

Aljaž Žilavec

RIMSKO PRAVO V POVEZAVI Z DEDNIM PRAVOM: INTESTATNO TER OPOROČNO DEDOVANJE PO JUSTINIJANOVEM PRAVU V SODOBNI ZAKONODAJI

Ni skrivnost, da rimsko pravo že generacije velja za mejnik v študiju prava. Velikokrat z zahtevnostjo izpita strašijo tako študenti, kot tudi že pravniki iz prakse. Vendar je ob vsem tem treba poudariti, da rimsko pravo velja za zibelko kodificiranih predpisov, predvsem tistih iz področij civilnega prava. V članku bom predstavil podobnosti predpisov, ki so jih rimski pravniki spisali v davnem 6. stoletju, v povezavi z današnjo zakonodajo s področja dednega prava.

Dedovanje je prehod premoženja umrle osebe na druge osebe.¹ Dedovanje predstavlja tri elemente. To so smrt osebe – zapustnika, obstoj premoženja in dediče, ki so sposobni za dedovanje. Podrobneje ga urejata Zakon o dedovanju in Zakon o dedovanju kmetijskih gospodarstev^{2,3}

Do intestatnega dedovanja je prišlo, kadar ni bilo veljavne oporoke. To se je zgodilo, če zapustnik oporoke sploh ni napravil oziroma oporoka, ki jo je zapustil, iz tega ali onega razloga ni bila veljavna.⁴ Justinijanovo pravo je pri intestatnem (zakonitem) dedovanju že v celoti in izključno izhajalo iz krvnega sorodstva, kot ga poznamo tudi

---

¹ Povzeto po Zupančič Karel; Dedovanje/ z uvodnimi pojasnili Karla Zupančiča; Uradni list Republike Slovenije; Ljubljana, 2005; str.: 15.

² Zakon o dedovanju kmetijskih gospodarstev; Uradni list RS, št. 70/95, 54/99 - odl. US in 30/13.

³ Povzeto po Šinkovec Janez, Tratar Boštjan; Veliki komentar zakona o dedovanju: s sodno prakso; Primath; Ljubljana, 2005; str.: 30.

⁴ Povzeto po Kranjc Janez, Rimsko Pravo, 2013, GV Založba, Ljubljana, str.: 734.

danes. Nova ureditev je bila sprejeta šele leta 543 v 118. noveli, tako da srečamo v vseh treh delih Justinijanove kodifikacije še odlomke, ki so izhajali iz starega, tj. pretorskega sistema intestatnega dedovanja. Justinijanova ureditev intestatnega dedovanja je obsegala štiri skupine dednih upravičencev, ki so bili razporejeni glede na stopnjo sorodstva. Ker je bil edini kriterij krvno sorodstvo, so dedni redi neke vrste koncentrični krogi: v središču so potomci kot najbližji zapustnikovi sorodniki, potem pa skupine vedno bolj oddaljenih sorodnikov. Kasnejši dedni red tako pomeni tudi bolj oddaljeno sorodstvo, s tem da so dediči bližnjega dednega reda izključevali od dedovanja osebe bolj oddaljenega dednega reda. Tudi v našem pravu osebe dedujejo po dednih redih, pri čemer vsak dedič bližnjega dednega reda izključuje osebe bolj oddaljenega dednega reda.⁵ Po 118. noveli so v primeru, da ni prišlo do oporočnega dedovanja, dedovali naslednji sorodniki: descendent (potomci), za njimi ascendent (predniki) ter pravi bratje in sestre, za njimi polbratje in polsestre ter nazadnje ostali kognati (krvni sorodniki).⁶ Po našem pravu so nujni dediči razvrščeni v tri nujne dedne rede. Prvi nujni dedni red predstavljajo zapustnikov zakonec in zapustnikovi otroci, drugi nujni red predstavljajo zapustnikov zakonec in zapustnikovi starši, tretji nujni dedni red pa predstavljajo zapustnikovi stari starši, pod pogojem da ni drugih oseb, ki bi dedovale v bližnjem dednem redu, poleg tega pa so trajno nezmožni za delo in nimajo sredstev za preživetje.⁷ Vidimo, da so dedni redi rimskega časa precej podobni današnjim, z razliko, da takrat v prvem in drugem dednem redu niso poleg potomcev ter staršev v ista dedna reda šteli tudi zakoncev.

Oporočno dedovanje se je skozi obdobja rimskega prava vztrajno razvijalo in približevalo sodobni ureditvi, ki jo poznamo danes. Oporoka je enostranski pravni posel za primer smrti, s katerim lahko zapustnik postavi enega ali več dedičev. Oporočitelj izrazi z oporoko svojo poslednjo voljo⁸. Najbližje današnji ureditvi je z uzakonjenimi instituti doprinesel prav cesar Justinijan. Kot glavne novosti velja omeniti: Po Justinijanovem pravu vsako prezrtje potomca povzroči neveljavnost

---

⁵ 10. člen Zakona o dedovanju; Uradni list RS št. 15/76, 23/78, Uradni list RS, št. 13/94 – ZN, 40/94 – odl. US, 117/00 – odl. US, 67/01, 83/01 – OZ, 73/04 – ZN-C, 31/13 – odl. US in 63/16, v nadaljevanju ZD.

⁶ Povzeto po Kranjc Janez, *Rimsko Pravo*, 2013, GV Založba, Ljubljana, str.: 741.

⁷ Povzeto po Turk j. Boštjan, Modic Tjaša; *Dedno pravo z Zakonom o dedovanju*; Inštitut za civilno in gospodarsko pravo; Ljubljana, 2014; str.: 25.

⁸ Povzeto po Kranjc Janez, *Rimsko Pravo*, 2013, GV Založba, Ljubljana, str.: 745.

oporoke. Justinijanovo pravo izenači ženske in moške potomce, zato je moralo biti vsako razdedinjenje poimensko.⁹ V 115. noveli je Justinijan na novo uredil nujno dedovanje. Formalni in materialni nujni dedni upravičenci so bili poslej vsi potomci, pa tudi predniki, kadar zapustnik ni imel potomcev. Oporočitelj ni več užival oporočne prostosti, temveč je lahko razdedinil nujne dediče le takrat, kadar je imel za to zadosten razlog, ki ga je moral v oporoki izrecno navesti. Razlogov si ni mogel izmisliti sam, temveč so bili v noveli taksativno naštetih (za razdedinjenje potomca jih je bilo štirinajst, za razdedinjenje prednika pa osem).¹⁰ Naš Zakon o dedovanju določa, da lahko oporočitelj razdedini dediča, ki ima pravico do nujnega deleža: če se je ta s kršitvijo kakšne zakonite ali moralne dolžnosti hujše pregrešil nad zapustnikom; če je naklepoma storil kakšno hujše kaznivo dejanje zoper njega ali zoper njegovega zakonca, otroka, posvojenca ali starše; če se je vdal brezdelju in nepoštenemu življenju.¹¹ Nujnega dediča je mogoče razdediniti samo iz določenih, v zakonu taksativno naštetih razlogov, pri čemer je nedovoljena analogija ali razširjevalna razlaga.¹² V našem pravu prezrtje potomca ne povzroči neveljavnost oporoke. V kolikor namreč razdedinjeni dedič meni, da je oporoka ali del oporoke, ki določa razdedinjenje neveljaven, ker je narejen pod vplivom sile, grožnje ali zvijače, ali ker je bil oporočitelj v času sestave oporoke v zmoti, ali je bila oporoka celo ponarejena, lahko oporoko oz. del oporoke izpodbija in s tem izpodbija tudi samo razdedinjenje. V primeru, da se ugotovi neveljavnost oporoke, pride do dedovanja na podlagi zakona, hkrati pa je tudi razdedinjenje neutemeljeno in do njega ne pride. Če je neveljaven samo del oporoke, ki določa razdedinjenje, se še vedno deduje po oporoki, dedič, ki ga je oporočitelj želel razdediniti, pa lahko zahteva nujni delež, če mu ta pripada po ZD. Oporočitelj lahko nujnemu dediču dejanje, zaradi katerega ga je razdedinil odpusti in razdedinjenje prekliče, za kar je potreben formalen akt, poslednjevoljna odredba.¹³ Zanimivo je tudi to, da je višina nujnega deleža v našem pravu v bistvu enaka višini nujnega deleža po Justinijanovem pravu. Nujni delež

---

⁹ Povzeto po Kranjc Janez, Rimsko Pravo, 2013, GV Založba, Ljubljana, str.: 764.

¹⁰ Povzeto po Kranjc Janez, Rimsko Pravo, 2013, GV Založba, Ljubljana, str.: 765.

¹¹ 42. člen ZD – vzroki razdedinjenja.

¹² Povzeto po Finžgar Alojzij; Zbirka razprav iz dednega prava; Univerzitetna založba, Ljubljana, 1960; str.: 49.

¹³ Povzeto po Finžgar Alojzij; Zbirka razprav iz dednega prava; Univerzitetna založba, Ljubljana, 1960; str.: 49.

zapustnikovega zakonca, zapustnikovih potomcev, posvojenecv in njihovih potomcev znaša $\frac{1}{2}$ zakonitega deleža, nujni delež zapustnikovih staršev pa znaša $\frac{1}{3}$ zakonitega deleža. $\frac{1}{3}$ zakonitega deleža pripada tudi bratom, sestram in starim staršem zapustnika, če je izpolnjen dodatni pogoj, ki je zanj zahtevan.¹⁴

Znanje rimskega prava služi kot izjemno dobra podlaga za vse nadaljnje izobraževanje na pravni fakulteti. Poleg dednega prava so instituti, ki so jih kodificirali rimski pravniki v veliki meri podobni večini sodobnih institutov s področij civilnega prava predvsem obligacijskega ter stvarnega prava. Instituti kot so poroštvo, cesija, zastavna pravica so le eni izmed mnogih, ki jih sedaj uporabljamo skorajda vsakodnevno. Vsi pa izvirajo prav iz časov nastanka rimskega prava.

Matej Rožmarin

Izr.prof.dr. Borutu Holcmanu se iskreno zahvaljujem za vso pomoč pri pisanju članka!

SODNIK – ČLOVEK PRAVA IN VREDNOT¹⁵

¹⁴ Povzeto po Pavlin Sabina; Nujni dediči; Uradni list Republike Slovenije; Ljubljana, 2012; str.: 81.

¹⁵ Slika na vrhu prikazuje podkupljivega sodnika - Ne pomaga zapisano pravo, če sodišče ne sledi dostojanstvu!

Geneza sodniškega poklica nam pokaže, da je bila ta javna funkcija skozi zgodovino prava deležna velike pozornosti. Navsezadnje gre v sodniškem poklicu za nosilca sodne veje oblasti in kot takega za enega ključnih akterjev pri izvajanju in razvoju prava. Pomembno je podariti, da se je v sodniku, kot osebi javne oblasti, zrcalil pogled in razmišljanje takratnega časa, predvsem pa vrednote in ideali, ki jih je zastopalo veljavno (pozitivno) pravo in jih je sodnik kot izvrševalec prava navzven tudi predstavljal, zato so zanj ponavadi veljala še posebej stroga specialnejša pravila in pogoji.

V zgodovini je bilo mesto in položaj sodnika vedno vezano s civilizacijskimi standardi, na katere je oblast še posebej pazila in jih varovala. To je izhajalo že iz 5. člena Hamurabijevega zakonika, ki pravi, da mora sodnik, ki je sodbo ponaredil, plačati kazen in odstopiti z mesta sodnika.¹⁶ To je pomenilo, da sta bili pravičnost in resnica vrednoti sodniškega poklica, ki sta v pravnem prostoru prisotni že od nastanka prvih zapisov prava. Podobno je izhajalo iz Svetega pisma stare zaveze - judovske tradicije, kjer lahko beremo, da si

Pristranski sodnik s hudičevo podkupnino 17.st. (Vir: Hinckeldey Ch., Justiz in alter Zeit, 2005, Mittelalterliches Kriminalmuseum, Rothenburg ob der Tauber, str. 438.)

sodnik prava ni smel samovoljno prirejati in da je zmeraj moral soditi objektivno in nepristrano ne glede na osebo, ki se je pojavila pred sodnim stolom.¹⁷ Strogo prepovedano mu je bilo jemanje podkupnine. Poklic sodnika je namreč bil tretiran za

---

(Freska, Hieronymus B., 15. st., Prado, Madrid, Španija)

¹⁶ Holcman, B. Ustavno sodišče med divinizacijo in infernizacijo, Pravna praksa št. 13, 2021, str. 3.

¹⁷ Glej Sveto pismo stare zaveze - judovska tradicija, odlomek 5 Mz 16, 18 sl, dostopno na: <https://www.biblija.net/biblija.cgi?m=5+Mz+16%2C+18+sl&id13=1&pos=0&set=2&l=sl> (dostopano dne: 10.4.2021).

božjega, saj je v imenu boga delil pravico¹⁸, vsled česa naj bi delo in odločitve sodišča temeljili na poštenosti in utelešali najvišja načela prava, etike in morale. V obdobju rimskega prava lahko zasledimo misel Cicera: »In homine turpissimo obsolefiebant dignitatis insignia«, ki bi se v prevodu glasila »Pri nemoralnem človeku znaki dostojanstva izgubijo svoj sijaj.« Cicero tako nakazuje, da je mogoče o dostojanstvu človeka govoriti le takrat, kadar ta s svojim ravnanjem in osebnimi lastnostmi daje svojemu položaju dejansko vsebino in ugled, zato mora biti položaj nagrada za kakovosti osebe in hkrati obveznost, da se bo nosilec funkcije tudi s svojim prihodnjim ravnanjem izkazal za vrednega svojega položaja.¹⁹ Če navedeno apliciramo na opravljanje sodniške funkcije, je zato mogoče o sodnikovem dostojanstvu govoriti le takrat, ko pri svojem delu ne glede na titule in položaj postopa strokovno neodvisno in pravično.

V zgodovinsko-pravni literaturi nemškega pravnega reda, ki je imel in še vedno ima zelo velik vpliv tudi na slovenski pravni prostor, najdemo številne pregovore, ki prav tako nakazujejo na vrline in odlike, ki jih je moral imeti sodnik kot npr: »*Kein Richter darf seine Gerechtigkeit verkaufen*« (Noben sodnik ne sme prodati svoje pravičnosti) in »*Nicht is böser als der ungerechte Richter*« (Nič ni hujšega od nepravičnega sodnika) ter »*Wer eines anderen Missetat richtet, muß selbst ohne Missetat sein*« (Kdor drugemu sodi za zlodelo, mora biti sam brez zlodela²⁰),²¹ kar je

¹⁸ Podrobneje Hildegard K., *Rechtssprichwörter und sprichwörtliche Redensarten mit rechtlichem Inhalt*, 1992, Mittelalterliches Kriminalmuseum, Rothenburg ob der Tauber, str. 87.

¹⁹ Krajnc J., *Pozabljena latinščina*, 2014, GV založba, Ljubljana, str. 141.

²⁰ Tako tudi: »Es wäre ein großes unrecht, wenn ein Dieb den anderen aburteilte.« (Bila je namreč velika krivica ko je tat obsodil tatu).

²¹ Hildegard K., *Rechtssprichwörter und sprichwörtliche Redensarten mit rechtlichem Inhalt*, 1992, Mittelalterliches Kriminalmuseum, Rothenburg ob der Tauber, str. 87.

nakazovalo, da je moral sodnik biti človek neoporečne integritete in javne podobe. Posebno določbo glede sodniškega poklica lahko najdemo tudi v *Constitutio criminalis Carolina* (prvi cesarski zakonik kazenskega prava iz leta 1532) in sicer že na samem začetku v določbi 1. člena, kjer je zapisano, da je sodnik lahko postal samo pobožen, izkušen in častivreden mož, ki je imel potrebno znanje za opravljanje te funkcije.²² Znani francoski diplomat in politolog Tocquerville je pravnike (sodnike) označil kot vez med zakonodajalcem (vlado) in ljudstvom, ki prevzemajo odgovornost za skupno dobro skozi javno življenje, kar je v praksi pomenilo, da so morali sodniki ravnati po črki zakona ter se v javnosti obnašati svojemu stanu primerno.²³ V tej luči lahko omenim še francoski rek "Noblesse oblige", ki poenostavljeno pomeni "plemenitost zavezuje" in da je zato sodnik dolžan ravnati v skladu s svojim položajem in ugledom.²⁴

V slovenskem pravnem redu velja, da lahko sodniško službo opravlja samo osebnostno primeren kandidat. Po zakonu o sodniški službi je to strokovna, poštena, vestna oseba, ki daje videz nepristranskosti in neodvisnosti ter varuje sodniški ugled.²⁵ Zapisano seveda ne more biti samo gola črka na papirju, saj se sodniški ugled ne varuje zgolj in izključno ob opravljanju sodniške funkcije marveč tudi v zasebnem življenju, zato lahko trdimo, da je opravljanje sodniške funkcije ne samo golo opravljanje službe in karierna pot proti plačilu temveč način življenja, s katerim si sodniki v javnosti ustvarjajo spoštovanje in krepijo integriteto ter s svojim ravnanjem in dejanji sledijo vrednotam, ki vodijo v zaupanje v pravo in pravno državo.

---

²² *Constitutio Criminalis Carolina* (1532), 1. člen, dostopno na: <https://pages.uoregon.edu/dluebke/Witches442/ConstitutioCriminalis.html#O%20judges>, dostopano dne: 8.4.2021).

²³ Luban D., *The Noblesse Oblige Tradition in the Practice of Law*, *Vanderbilt Law Review*, št. 41, 1988, str. 719, (dostopno na: <https://core.ac.uk/download/pdf/322560022.pdf>, dostopano dne: 5.4.2021).

²⁴ Krajnc J., *Pozabljena latinščina*, 2014, GV založba, Ljubljana, str. 141.

²⁵ Zakon o sodniški službi (ZSS) Ur. l. RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 91/09, 33/11, 46/13, 63/13, 69/13 – popr., 95/14 – ZUPPJ15, 17/15, 23/17 – ZSSve in 36/19 – ZDT-1C), 2 in 3 člen.

Gal Pastirk

ROBOTNI PATENT ZA KRANJSKO V ČASU REFORM MARIJE TEREZIJE IN JOŽEFA II.

Najštevilnejše reforme Marije Terezije in njenega prvorojenca in sovladarja (od leta 1765), cesarja Jožefa II., so se nanašale na izboljševanje položaja kmeta. Gospodstvo je kmete obremenjevalo z neodmerjeno tlako, na drugi strani pa so številne pritožbe, s strani podložnikov opozarjale na neučinkovitost nadzornega sistema. Vsemu temu je pod vplivom fiziokratske ideje, da je temelj državnega bogastva dohodek od zemlje, sledila množica patentov, ki so po deželah določili najvišjo dovoljeno količino tlake (robote), merjeno v dnevih, imenovano robotni patent. Prav to fiziokratsko mnenje je krepilo individualne posestne pravice podložnikov. Vladarja pa sta si prizadevala omejitev moči plemstva²⁶. Z robotnim patentom (z dne 20. september 1778) je cesarica določila način in obseg tlake. Cesar Jožef II. se je zavedal pomembnosti in vrednosti kmečkega stanu in je tako nastopil proti privilegijem zemljiških gospodov. Na podlagi zakonov je kmetom želel omogočiti večjo neodvisnost, kar se jasno kaže z robotnim patentom²⁷.

POUDAREK NA ŠTEVILU DNI TLAKE IN DOLŽINI DELOVNEGA DNE PO ROBOTNEM PATENTU

---

²⁶ Metod Dolenc, 1935, Pravna zgodovina za slovensko ozemlje: sestavni očrt, Ljubljana: Akademsko založba, str. 202
Bogo Grafenauer, 1979, Zgodovina Slovencev (poglavje: Začetki slovenskega narodnega gibanja v okviru pripadajočega fevdalizma do 1848), Cankarjeva založba, Ljubljana, str. 359.

²⁷ Borut Holcman, 2003, Pogodbe med gosposčino Negova in podložniki o opravljanju tlake, Članki in razprave, Arhivi 26 št. 1, Maribor, str. 62.

Opozoriti je treba, da so se robotni patenti (oz. patenti o tlaki) med seboj razlikovali, saj tlaka ni bila povsod enako težka, hkrati pa so izhajali za vsako deželo posebej. Največje tlačanske dolžnosti so bile maksimirane s tlako, ki je bila v splošnem dovoljena na dva do štiri dni v tednu, kar pa pomeni v letu od 104 do 208 dni. To je veljalo predvsem za velike kmetije. Za manjše je bil maksimum sorazmerno nižji. V vseh treh notranjeavstrijskih deželah so deželni stanovi vztrajno nasprotovali nameravam zakonskim omejitvam. Na Štajerskem je prišlo posledično tudi do sporov. Razprava se je končala tako, da je bil izdan skupen patent za Štajersko in Koroško (leta 1778). Le-ta je omejil tlako za vse podložnike na tri dni tedensko, kar pomeni 156 dni letno. V primeru, da bi odpadel kak dan tlake, je bilo mogoče prenašati tlako v omejeni meri²⁸.

Zaradi pritiska stanov na Kranjskem, ki so za dodaten argument navedli, da bodo dotedanja dominikalna zemljišča ostala neobdelana, reforma ni bila sprejeta za časa Marije Terezije. Štiri leta kasneje, leta 1782, je bil izdan patent za Krajnsko, ki je veleval višino tlake po velikosti kmečke zemljiške posesti. Posestnik cele kmetije je dolgoval največ po dva dni vprežne in štiri dni ročne tlake na teden, največ 208 dni na leto. Sorazmerno manj so bili dolžni posestniki treh četrtin in polovice kmetije, medtem ko so bile naložene posestnikom manjših posestev večje dolžnosti, kakor bi bile v skladu z velikostjo njihove zemljiške posesti. Prepovedano pa je bilo tudi prenašanje tlake iz tedna v teden. Vse takšne določbe so bile postavljene zato, da ne bi prišlo do zlorab zakona. Iz tako natančno postavljenih zakonov pa je nesporno razvidno, da so pisci zakona dodobra poznali dane situacije²⁹.

Na tem mestu je pomembno poudariti tudi to, da tlaka ni bila določena le z najvišjim številom dni v tednu, ampak celo z dokaj natančno opredelitvijo, kaj se šteje kot dan tlake. Leto so tako razdelili. V bolj svetlem delu leta (poleti) je bila tlaka določena na deset ur dnevno. Ta del leta so opredelili od jurjevega (24.4.), ko naj bi Sv. Junij prinesel pomlad, pa vse do šmihela (29.9.), to pa predvsem zato, ker so bili ti prazniki

---

²⁸ Katja Škrubej, 2010, Pravo v zgodovini s poudarkom na razvoju na današnjem slovenskem prostoru: odlomki virov s komentarji, GV Založba, Ljubljana, str. 241.

Sergij Vilfan, 1961, Pravna zgodovina Slovencev, Slovenska Matica, Ljubljana str. 386, 387.

²⁹ Bogo Grafenauer, 1979, Zgodovina Slovencev (poglavje: Začetki slovenskega narodnega gibanja v okviru pripadajočega fevdalizma do 1848), Cankarjeva založba, Ljubljana, str. 359–360.

ljudem znani in so se jih spominjali. Tisti del leta, ko je bil dan krajši, pa je bila tlaka določena od jutra pa do sončnega zahoda. Od tega se odbije po dve uri za počitek, krmo živali, pot do kraja kjer je delo. Te zapovedi pa je mogoče prekoračiti, ko so dnevi dolgi za eno, največ dve uri, če to dovoljujejo okoliščine. Tam, kjer je bila tlaka pred uvedbo patentov nižja od maksimirane, se tudi zdaj ni mogla zvišati in je ostala enaka³⁰.

NOMOTEHNIKA ROBOTNEGA PATENTA ZA KRANJSKO

Gre že za primer dobro spisanega zakona. Kvaliteto zakona kaže struktura, ki se začne z nekim splošnim načelom, temu pa sledijo določbe, ki skušajo utrditi to razumevanje, da tako vsi natančno vedo, kako je potrebno ravnati in tako ne pride do preširoke interpretacije ter seveda, da ne bi prihajalo do zlorab. Iz vsega tega je dobro razvidno, da je pri oblikovanju tega zapisa pomagal nekdo, ki je dobro poznal področje in problematiko.

SKLEP

Menim, da je vredno poudariti, da je do mnogih sprememb na področju razbremenitve kmeta prišlo že s temi reformami in ne komaj s francosko revolucijo in kasneje. Čeprav gre tukaj za agrarne dejavnosti, pa bi bilo mogoče razmere v nekaterih pogledih primerjati z utrjevanjem pravic delavca v kasnejših obdobjih, ki so se morali prav tako postaviti za svoj osem urni delavnik. Danes pa so zanimivi poskusi na Švedskem, ki je poskusno že uvajala šest urni delavnik, kar pa so nekateri že opredelili kot pravo smer prihodnosti, saj bi ljudje z razbremenitvijo lahko ustvarjali produktivnejše.

---

³⁰ Sergij Vilfan, 1961, *Pravna zgodovina Slovencev*, Slovenska Matica, Ljubljana, str. 386, 387.

Katja Škrubej, 2010, *Pravo v zgodovini s poudarkom na razvoju na današnjem slovenskem prostoru: odlomki virov s komentarji*, GV Založba, Ljubljana, str. 236–242.

Eva Vervega

KAZENSKO PRAVO: »SAMO JA POMENI JA«

Telesna integriteta je ena najpomembnejših dobrin in kot taka si zasluži najvišje varstvo. Telo vsake osebe je brez njene jasno izražene svobodne privolitve nedotakljivo in s tem je vsako dejanje spolne narave, v katero oseba ni privolila, najhujši poseg v telesno integriteto in dostojanstvo ter za seboj pusti strašne posledice.

Kaznivo dejanje posilstva in spolnega nasilja je opredeljeno v Kazenskem zakoniku (v nadaljevanju KZ-1)³¹, natančneje v 170. in 171. členu. Institut 8. marec je začel z zbiranjem podpisov, da bi se definicija spolnih deliktov spremenila in delovala po modelu »Samo ja pomeni ja«.³² Ključna je pri tem svobodna privolitev v spolni odnos in če te ni, bi po predlogu moralo biti kaznivo dejanje.

Pri posilstvu imamo po KZ-1 primer **večaktnega kaznivega dejanja**, kar pomeni, da je dejanje sestavljeno iz dveh ali več aktov in le ko so izpolnjeni vsi akti lahko potrdimo kaznivo dejanje. Konkretno pri posilstvu predpisuje kazensko pravo dva zakonska znaka, ki določata znake kaznivega dejanja. Imamo uporabo sile in grožnje ter spolno občevanje. Uzakonjen je model prisile, ki temelji na fizični sili ali psihični grožnji, lahko pa gre tudi za uporabo drog. V povezavi s tem mora priti do določenega spolnega akta, sicer se žrtev ne more sklicevati na kaznivo dejanje posilstva, ampak le kaznivo dejanje grožnje po 135. členu KZ-1. Od žrtve se pričakuje, da se bo storilcu

---

³¹ Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17, 23/20 in 91/20).

³² Stojič K., *Podpiši v podporo: »Samo ja pomeni ja«*, revija Študent (2021). Dostopno, dne 9. 3. 2021, na: <https://www.student.si/izpostavljeno/druzba/samo-ja-pomeni-ja/>.

upirala (natančneje pričakuje se uporaba sile), četudi se v številnih primerih ne more, ker na primer spi, je v nezavesti ali otrpne. Ravno zaradi slednjega se veliko žrtev ne odloči za prijavo kaznivega dejanja, saj obstaja velika verjetnost, da na sodišču ne bi zmagali.

Za lažje razumevanje problematike nekaj primerov iz prakse. Če se žrtev samo sleče in ne pride do spolnega odnosa, nimamo opravka s posilstvom, saj je storilec uporabil zgolj silo. Isto velja nasprotno, če je žrtev pijana in se ne more braniti ter se posledično zgodi spolni odnos, ne gre za posilstvo, saj storilec ni uporabil sile.³³ Enako velja, če je žrtev večkrat rekla "ne", a jo storilec ni upošteval. Ker ni uporabil sile, niso izpolnjeni zakonski znaki kaznivega dejanja posilstva.

Drug pogled problematike sodobnega kazenskega prava je dokazovanje žrtve, da je storilec uporabil grožnjo ali silo in da se je dovolj upirala. Žrtev je že prebolela fizične kot psihične posledice in na njeni strani je postopek dokazovanja mnogo težji. Z novo ureditvijo bi za ugotavljanje kaznivega dejanja zadostovalo dejstvo, da se oseba ni strinjala s spolnim odnosom. Seveda domnevam, da bi to s seboj prineslo tudi nekaj lažnih prijav, ki se pojavljajo že sedaj. A o tem bi presojala sodišča s pomočjo sodnih izvedencev medicinske in psihološke stroke.

Verjamem, da se bo naš pravni sistem glede spremembe ureditve pravilno odločil in deloval v dobro ljudstva. Poglavitna naloga kazenskega prava je varstvena funkcija (poleg garantne) in kazenska zakonodaja bo vedno strmela k zaščiti temeljnih vrednot.

---

³³ Povzeto po predavanju doc. dr. Miha Šepec, univ. dipl. prav., pri predmetu Kazensko materialno pravo.

Eva Vervega

DELOVNO PRAVO: PREPOVED KONKURENCE

Konkurenca na področju delovnega prava pomeni tekmovanje podjetij na trgu, kar s seboj prinese veliko pritiska na podjetnika, da je vselej boljši kot ostali. Najmanj kar si delodajalec želi je spoznanje, da mu konkurenco predstavlja ravno njegov delavec. Na podlagi tega je temeljna obveznost delavca v delovnem razmerju prepoved nelojalne konkurence,³⁴ v obliki konkurenčne prepovedi in konkurenčne klavzule.

Konkurenčna prepoved je zakonsko opredeljena prepoved za čas trajanja delovnega razmerja po 39. členu Zakona o delovnih razmerjih (v nadaljevanju ZDR-1)³⁵. Delavec torej ne sme opravljati dela ali sklepati poslov za svoj ali tuj račun v dejavnosti, ki jo delodajalec dejansko opravlja in bi to lahko pomenilo konkurenco. Ključna je dejanska dejavnost, ki se opravlja in ne zgolj formalna, ki je zapisana v pogodbi o zaposlitvi ali vpisana v register. Od določila obstaja tudi izjema, saj lahko delavec opravlja isto delo, a pod pogojem, da je za to pridobil pisno soglasje delodajalca. V nasprotnem primeru lahko delodajalec zahteva povrnitev škode. Večina delavcev se zateče h konkurenčni oziroma dodatni dejavnosti z namenom boljšega zaslužka, pri čemer bi bila boljša rešitev, da se s svojim delodajalcem dogovori glede plače. Tako ne bo nihče oškodovan.

Medtem ko je konkurenčna prepoved zavezujočega značaja, je konkurenčna klavzula stvar dogovora v pogodbi o zaposlitvi in omeji opravljanje iste vrste storitve po

---

³⁴ 74. člen Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a).

³⁵ Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19 in 203/20 – ZIUPOPdVE).

prenehanju delovnega razmerja. Pogoj za veljavnost je pisna oblika in razumna časovna omejitev, pri čemer zakon navaja najdaljše obdobje 2 let. Konkurenčna klavzula velja samo za tehnična, proizvodna ali poslovna znanja in poslovne zveze, ki jih je delavec pridobil pri delodajalcu.³⁶ Seveda klavzula ne sme izključevati možnosti primerne zaposlitve delavca. Če pa zaradi spoštovanja pogodbenega določila posameznik ne najde ustrezne zaposlitve, mu je delodajalec dolžan plačati denarno nadomestilo, pri čemer velja: bolj kot je delavec omejen, višje je nadomestilo.

Večina delodajalcev se v praksi zavaruje s konkurenčno klavzulo, a redkeje pride do kršitve le te. Kajti sami pogoji so strožji in znanja, ki jih je posameznik dobil pri delodajalcu, se nanašajo na zelo specifična področja. Sem spadajo tudi razne poslovne skrivnosti načina opravljanja in vodenja dela. Ker se s konkurenčno klavzulo posega v delavčevi ustavni pravici do proste izbire zaposlitve in proste gospodarske pobude, se ne more omejiti strožje od zakonskega okvirja.³⁷ Bistveno je, da se delodajalec in delavec lahko o vsaki točki skupno dogovorita in tako pokrijeta interese obeh.

Med posebnosti obveznosti delavca se tudi šteje primer, ko delavec v času delovnega razmerja iste dejavnosti ne opravlja sam, ampak k temu napeljuje svojega sodelavca. Z napeljevanjem sicer ne krši konkurenčne prepovedi, bi pa kršil prepoved škodljivega ravnanja po 37. členu ZDR-1.

Podjetja so primorana, da zaščitijo svoje interese s prepovedjo konkurence svojih delavcev, saj bo že zunanja konkurenca vedno večja. Temelj dobrega delovnega odnosa pa je vsekakor zvestoba.

---

³⁶ 1. odstavek 40. člena ZDR-1.

³⁷ Vrhovno sodišče Republike Slovenije, sodba VIII Ips 41/2019 z dne 10. 09. 2019.

Špela Rožman

ZUNAJZAKONSKA SKUPNOST

Zametki ureditve zunajzakonske skupnosti so se začeli pojavljati že leta 1922 v Zakonu o zavarovanju delavcev in leta 1944 v odloku Nacionalnega komiteja osvoboditve Jugoslavije. Po drugi svetovni vojni je bila zunajzakonska skupnost celo označena za nemoralno, a ni bila prepovedana z zakonom, zato je bilo število takšnih skupnosti še vedno veliko.³⁸

Slovenija je zunajzakonsko skupnost prvič formalizirala leta 1977, ko je začel veljati Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (v nadaljevanju ZZZDR).³⁹ Tako je bila Slovenija edina jugoslovanska republika, ki je v svoji zakonodaji pripisala razmerju med zunajzakonskimi partnerji enake družinskopravne posledice, kot so veljale v razmerju med zakonci. Slovenski pravni sistem je s tem postal eden izmed redkih v Evropi, ki je priznaval zunajzakonsko skupnost po zgledu zakonske zveze. Zunajzakonsko skupnost so pred tem v veliki meri priznavale le revne države Latinske Amerike (na primer Panama, Gvatemala, Bolivija), ki so hotele ekonomsko zavarovati ženske in otroke po razpadu dalj časa trajajoče življenjske skupnosti.⁴⁰

Kasneje, leta 1991, se je institut zunajzakonske skupnosti indirektno uredil na ustavni ravni, katera mu nudi pravno zaščito v drugem odstavku 53. člena Ustave Republike

---

³⁸ Povzeto po S. Kraljič, Družinski zakonik s komentarjem, Poslovna založba MB, založništvo d.o.o., Maribor, 2019, str. 48-49.

³⁹ Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR) (Uradni list RS, št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo, 101/07 – odl. US, 90/11 – odl. US, 84/12 – odl. US, 82/15 – odl. US, 15/17 – DZ in 30/18 – ZSVI).

⁴⁰ Povzeto po B. Novak, Družinsko pravo, Javno podjetje Uradni list Republike Slovenije d.o.o., Ljubljana, avgust, 2019, str. 131.

Slovenije.⁴¹ Slednji napotuje na zakonsko ureditev instituta zunajzakonske skupnosti, ki je urejen v Družinskem zakoniku (v nadaljevanju DZ),⁴² kateri velja za temeljni formalni pravni vir na področju družinskega prava. Tako DZ v 4. členu opisuje zunajzakonsko skupnost kot dalj časa trajajočo življenjsko skupnost moškega in ženske, ki nista sklenila zakonske zveze in ni razlogov, zaradi stath bi bila zakonska zveza med njima neveljavna, na primer bližnje sorodstvo, že sklenjena zakonska zveza z drugo osebo, trajna nerazsodnost partnerja zaradi hude duševne bolezni itd.

Za potrditev zunajzakonske skupnosti torej ni predpisana nobena formalna oblika potrditve, kot je to denimo potrebno za zakonsko zvezo. Iz (prej omenjene) definicije, ki jo vsebuje 4. člen DZ lahko razberemo, da so za obstoj zunajzakonske skupnosti potrebni le trije pogoji. Ti so dalj časa trajajoča življenjska skupnost, spol partnerjev in možnost sklenitve zakonske zveze.

Kot zanimivost navajam sklep Višjega sodišča v Ljubljani, v katerem sodišče opisuje, da gre pri (kvazi) zunajzakonski skupnosti, ki ne izpolnjuje vseh pogojev po DZ, ker je eden od partnerjev v zakonski zvezi s tretjo osebo, za položaj, ki je enak dvojni zakonski zvezi. Na takšen način sklenjena skupnost med partnerjema nima enakih pravnih posledic kot zakonska zveza, ne po DZ, ne na drugih pravnih področjih. Sodišče je pri tem poudarilo, da je dvojna zakonska zveza po 188. členu Kazenskega zakonika (KZ-1) celo kaznivo dejanje.⁴³

Pri zakonski zvezi nastanejo pravne posledice v trenutku, ko zakonca skleneta zakonsko zvezo. Pri zunajzakonski skupnosti pa pravne posledice nastanejo šele, ko partnerja izpolnita pogoj dalj časa trajajoče življenjske skupnosti. To pomeni, da pravne posledice zunajzakonske skupnosti učinkujejo za nazaj (*ex tunc*).

V času trajanja zunajzakonske skupnosti pravne posledice nastajajo in učinkujejo le v razmerju med partnerjema. Tako med njima nastanejo tudi nekatere pravice in

---

⁴¹ Ustava Republike Slovenije (URS) (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a).

⁴² Družinski zakonik (DZ) (Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19, 67/19 – ZMatR-C in 200/20 – ZOOMTVI).

⁴³ Višje sodišče v Ljubljani, Sklep V Kp 12195/2019, ECLI:SI:VSIJ:2020:V.KP.12195.2019, z dne 16.01.2020

dolžnosti, ki so na področju družinskega prava bistveno enake kot med zakoncema. Tako na primer med partnerjema prav tako velja pravica svobodnega odločanja o rojstvu otrok. Tudi premoženjska razmerja med partnerjema so urejena bistveno enako, kot med zakoncema. Vso premoženje, ki ga partnerja pridobita z delom v času trajanja zunajzakonske skupnosti, se šteje za skupno premoženje. Vse ostalo, na primer darila namenjena izrecni rabi enega partnerja, podedovano premoženje itd., pripada partnerju kot posebno premoženje. Na področjih zunaj družinskega prava zunajzakonska skupnost ustvarja pravne posledice le, če zakon to izrecno določa.⁴⁴

Partner v zunajzakonski skupnosti je dolžan preživljati tistega partnerja, ki nima sredstev za življenje in brez svoje krivde ni zaposlen, tudi po prenehanju zunajzakonske skupnosti. Preživnino se zahteva v roku enega leta od prenehanja življenjske skupnosti. Prav tako se ob prenehanju zunajzakonske skupnosti razdeli tudi skupno premoženje partnerjev. Vrniti je treba tudi darila, dana pred nastankom zunajzakonske skupnosti ali med njo, ki ne ustrezajo premoženjskemu stanju darovalca.⁴⁵

Pravne posledice se torej v razmerju med partnerjema po prenehanju zunajzakonske skupnosti kažejo predvsem na preživninskem in premoženjskem področju. Posledica tega je med drugim tudi širok spekter sodne prakse na tem področju.

Tako je Višje sodišče v Mariboru izdalo sodbo, v kateri je tožeča stranka zahtevala ugotovitev, da nepremičnini spadata v skupno premoženje tožeče in tožene stranke, katere delež na skupnem premoženju znaša 50%-50%, ter da je tožena stranka dolžna tožeči stranki izstaviti zemljiškoknjižno listino, na podlagi katere bi lahko slednja vknjižila svojo lastninsko pravico. Sodišče prve stopnje je opravilo celovito dokazno oceno in zaključilo, da tožnik ni uspel dokazati, da je med njim in toženko obstajala zunajzakonska skupnost, saj so manjkali nekateri bistveni elementi, kot so prepoznavnost take skupnosti navzven, hkrati pa je ugotovilo, da je v zvezi z

---

⁴⁴ Povzeto po B. Novak, Družinsko pravo, Javno podjetje Uradni list Republike Slovenije d.o.o., Ljubljana, avgust, 2019, str. 136-138.

⁴⁵ Povzeto po B. Novak, Družinsko pravo, Javno podjetje Uradni list Republike Slovenije d.o.o., Ljubljana, avgust, 2019, str. 139.

nakupom nepremičnine manjkala skupna odločitev obeh strank. Zato sodišče po tem ni bilo več dolžno ugotavljati in presojati, ali je sporna nepremičnina predstavljala skupno premoženje in v kakšnem obsegu. Višje sodišče je nato pritožbo zavrnilo in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje.⁴⁶

Ena izmed bistvenih razlik med zakonsko zvezo in zunajzakonsko skupnostjo je (tudi) v razmerju zakoncev in zunajzakonskih partnerjev do otrok. Za otroke rojene v zakonski zvezi se upoštevata dve pravni domnevi, in sicer pravna domneva materinstva in pravna domneva očetovstva. Pravna domneva materinstva izvira že iz rimskega prava in nam pove, da je mati otroka tista ženska, ki ga je rodila. Pravna domneva očetovstva pa narekuje, da je oče otroka mož matere, oziroma če je bil otrok rojen 300 dni po prenehanju zakonske zveze zaradi smrti, pa materin preminuli mož. Pravna vez otroka, rojenega v zunajzakonski skupnosti, se vzpostavi le do matere, do očeta pa ne. Tako za zunajzakonsko skupnost pravna domneva očetovstva ne velja, ampak je potrebno priznanje očetovstva ali celo sodno ugotavljanje očetovstva. Po navedenem je oče otroka rojenega v zunajzakonski skupnosti mož, ki prizna očetovstvo ali katerega očetovstvo se ugotovi s sodno odločbo. Kljub zapisanem pa DZ pozna izjemo od splošnega pravila, ki razširja pravno domnevo očetovstva na zunajzakonskega partnerja takrat, ko je bil otrok spočet z biomedicinsko pomočjo. Takrat namreč za očeta otroka velja materin mož ali njen zunajzakonski partner, ob pogoju, da sta v postopek privolila v skladu z Zakonom o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo (ZZNPOB).⁴⁷

Veljavna ureditev v Republiki Sloveniji pušča državljanke in državljanom prosto pot glede odločanja o sklenitvi zakonske zveze ali življenju v zunajzakonski skupnosti. Menim, da se večina ljudi še vedno raje odloča za zunajzakonsko skupnost iz takšnih ali drugačnih razlogov (na primer, da ne vidijo smisla v sklenitvi zakonske zveze, da se sreča in ljubezen partnerjev ne »dokažeta« z listom papirja, ali pa iz razloga varčevanja, vzgoje itd.). Na to kažejo tudi podatki, ki jih je zabeležil Statistični urad

---

⁴⁶ Višje sodišče v Mariboru, Sodba I Cp 480/2020, ECLI:SI:VSMB:2020:LCP.480.2020, z dne 06.10.2020.

⁴⁷ Povzeto po S. Kraljič, Družinski zakonik s komentarjem, Poslovna založba MB, založništvo d.o.o., Maribor, 2019, str. 59-60.

Republike Slovenija. Leta 2018 je bilo v Sloveniji sklenjenih 7.256 zakonskih zvez, 18.692 je bilo zunajzakonskih skupnosti brez otrok in kar 64.122 zunajzakonskih skupnosti z enim otrokom ali več.⁴⁸

Urška Čopič

IZKLJUČITVENA TOŽBA

Nemalokrat se zgodi, da pride med etažnimi lastniki do medsebojnega vznemirjanja. Običajno ta izvirajo iz enega posameznega dela in se širijo v druge posamezne ali skupne dele. Če vznemirjanje preseže določen tolerančni prag, govorimo o t. i. prepovedanih imisijah.⁴⁹ Sodno varstvo pred takšnimi in podobnimi posegi se lahko, glede na naravo posega, zahteva z negatorno tožbo, s tožbo zaradi motenja posesti ali s popularno tožbo (133. člen OZ). Navedene oblike pravnega varstva pa v praksi nujno ne zagotavljajo, da bo med etažnimi lastniki resnično prišlo do mirnega sobivanja.⁵⁰ Izključitvena tožba tako predstavlja **skrajni ukrep** za najhujše kršitve sosedskega sožitja znotraj odnosa etažne lastnine in pride v poštev, ko druga pravna sredstva ne pomagajo več.⁵¹

Kaj je izključitvena tožba in kakšni so razlogi za njeno vložitev?

---

⁴⁸ Statistični urad Republike Slovenija, Prebivalstvo, <https://pxweb.stat.si/SiStat/sl>, dostopno dne 14.4.2021.

⁴⁹ 75. člen SPZ.

⁵⁰ Juhart M., Tratnik M., Vrenčur R., Stvarno pravo, GV Založba, Ljubljana 2007, str. 356.

⁵¹ Juhart M., Tratnik M., Vrenčur R., Berden R., Keresteš T., Rijavec V., Vlahek A., Stvarnopravni zakonik s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2004, str. 588.

Izključitvena tožba je institut stvarnega prava, ki jo je v naš pravni sistem leta 2003 uvedel Stvarnopravni zakonik (v nadaljevanju: SPZ).⁵² Prav tako jo ureja tudi Stanovanjski zakon (v nadaljevanju: SZ-1).⁵³ Slednji je v razmerju do SPZ specialnejši zakon in se uporablja v skladu z doktrino *lex specialis derogat legi generali*. Primerjalnopravno gledano poznajo izključitev etažnega lastnika vsi pravni redi germanske pravne družine, medtem ko pravni redi romanske pravne družine izključitvene tožbe ne dopuščajo.⁵⁴

Izključitvena tožba je urejena je v 123. členu SPZ. Prvi odstavek določa, da *če etažni lastnik ali drug uporabnik posameznega dela v etažni lastnini grobo krši temeljna pravila sosedskega sožitja ali svoje dolžnosti po pogodbi o medsebojnih razmerjih, tako, da je skupnost z njim nezdružna, lahko etažni lastniki, ki imajo več kot polovico solastniških deležev na skupnih delih, sprejmejo sklep, da se kršilec opomni*. Razloga za vložitev izključitvene tožbe sta torej dva in se med seboj prepletata. Prvi razlog je **groba kršitev sosedskega sožitja**. Za takšno ravnanje gre, če etažni lastnik svoj posamezni del ali skupne dele uporablja na način, ki moti ostale etažne lastnike. Najbolj eksemplifikativna primera sta denimo hrup in smrad, lahko pa gre tudi za nasilno obnašanje ali vandalizem. »Groba kršitev sosedskega sožitja« je pravni standard, katerega vsebina ni določena in se mora napolniti v vsakem posameznem primeru posebej.⁵⁵ Poleg tega SZ-1 kot *lex specialis* navaja dodatno možnost za vložitev takšne tožbe v primeru grobe kršitve hišnega reda (52. člen SZ-1). Drugi razlog je **kršitev pogodbe o medsebojnih razmerjih** (116. člen SPZ). S pogodbo o medsebojnih razmerjih lahko etažni lastniki med drugim določijo posamezne omejitve pri uporabi posameznih delov v etažni lastnini. Omejitve postanejo bistvene del pravnega razmerja, ki jih morajo spoštovati vsi. V kolikor kdo od etažnih lastnikov teh ne spoštuje, nastopi kršitev pogodbe.

Posebej pomembno je poudariti, da za utemeljenost izključitvene tožbe ni dovolj vsaka nedopustna kršitev, ampak mora biti ta tako intenzivna oziroma groba, da

---

⁵² Stvarnopravni zakonik, Uradni list RS, št. 87/02, 91/13 in 23/20.

⁵³ Stanovanjski zakon, Uradni list RS, št. 69/03, 18/04 – ZVKSES, 47/06 – ZEN, 45/08 – ZVEU, 57/08, 62/10 – ZUPJS, 56/11 – odl. US, 87/11, 40/12 – ZUJF, 14/17 – odl. US, 27/17, 59/19 in 189/20 – ZFRO.

⁵⁴ Tratnik M., Izključitev etažnega lastnika, Pravna praksa, št. 10, 2001, str. 3.

⁵⁵ Juhart M., Tratnik M., Vrenčur R., Stvarnopravni zakonik s komentarjem, Uradni list v sozaložništvu s Pravno fakulteto v Ljubljani in Pravno fakulteto v Mariboru, Ljubljana 2016, str. 721.

postane skupnost s kršilcem **nevzdržna**.⁵⁶ Na pomen nevzdržnosti opozarja tudi sodna praksa, ki neplačevanja skupnih stroškov ne šteje kot zadosten razlog za vložitev izključitvene tožbe.⁵⁷ V sodbi in sklepu Cp 672/2012 je Višje sodišče v Celju obrazložilo, da je: »Namen izključitvene tožbe v tem, da se sankcionirajo grobe kršitve sosedskega sožitja, zaradi katerih je življenje v bloku nevzdržno. Zato je ocena sodišča prve stopnje in zaključek, da kršitev (neplačevanje skupnih stroškov) sicer pomeni moteč faktor za ostale etažne lastnike, ne dosega pa stopnje nevzdržnosti, pravilna.

Postopek v skupnosti etažnih lastnikov

Procesna predpostavka za vložitev izključitvene tožbe je opomin. O opominu odločajo etažni lastniki po pravilih za redno upravljanje skupnih delov. Sklep, s katerim se kršilca opomni, lahko sprejmejo etažni lastniki, ki imajo več kot polovico solastniških deležev na skupnih delih, pri čemer se upošteva tudi delež kršilca. Oblika, v kateri se izreče opomin, ni izrecno predpisana, iz česar izhaja, da zadostuje že ustni izrek.⁵⁸ Kljub temu bo pisni opomin vedno koristen, saj ponuja bolj trdno pravno varstvo. Sodna praksa pa zahteva, da je opomin tudi ustrezno obrazložen. V sodbi IV Cp 4363/2010 je Višje sodišče v Ljubljani odločilo:⁵⁹ »Tožėća stranka tožėnca ni ustrezno opominjala. Tožėća stranka ni predložila nobenih dokazov, iz katerih bi izhajalo, da je bil opomin ustrezno obrazložen, kar pomeni, da so bili v njem navedeni razlogi, zaradi katerih naj bi tožėnec grobo kršil temeljna pravila sosedskega sožitja ali svoje dolžnosti po pogodbi o medsebojnih razmerjih. Le na takšen način bi bilo tožėncu omogočeno, da vsebinsko ugovarja očitanim kršitvam.« Prvenstveni namen ustrezno obrazloženega opomina je, da se kršilcu omogoči odprava kršitve. Zakon in sodna praksa ne predpisujeta posebnega roka kot časovnega elementa, v katerem je treba kršitev odpraviti. Teorija v tem primeru zagovarja stališče, da mora biti to primeren rok. Če torej kršilec v primernem roku odpravi kršitev, se postopek ustavi. Če pa kršilec tudi po opominu nadaljuje s kršitvijo, imajo etažni lastniki možnost, da z navadno večino po solastniških deležih

---

⁵⁶ Prav tam, str. 721.

⁵⁷ VSC sodba in sklep Cp 672/2012 z dne 14. 3. 2013.

⁵⁸ Juhart M, Tratnik M., Vrenčur R., Stvarnopравни zakonik s komentarjem, Uradni list v sozaložništvu s Pravno fakulteto v Ljubljani in Pravno fakulteto v Mariboru, Ljubljana 2016, str. 722

⁵⁹ VSL sodba IV Cp 4363/2010 z dne 13. 4. 2011.

sprejmejo sklep, na podlagi katerega se pred pristojnim sodiščem vložijo tožbe na izključitev in prodajo posameznega dela (drugi odstavek 123. člena SPZ).⁶⁰

Postopek pred sodiščem in pravne posledice izključitve

Aktivno legitimirani za vložitev izključitvene tožbe so etažni lastniki (123. člen SPZ) in upravnik (116. člen SPZ). V kolikor je v razmerju etažne lastnine imenovan upravnik, izključitveno tožbo v imenu etažnih lastnikov razen kršilca vložijo oni. V nasprotnem primeru, pa morajo tožbo vložiti vsi etažni lastniki (razen kršilca). Tožbeni zahtevek mora biti oblikovan na način, da je toženec dolžan prodati svojo etažno lastnino (svoj posamezni del).⁶¹ Sodišče nadalje v skladu s procesnimi pravili preveri, ali so za utemeljenost tožbe izpolnjene vse materialnopravne in formalne predpostavke. Pozorno je predvsem, ali so bili sklepi pravilno sprejeti ali je bil opomin vsebinsko pravilen in ali je kršilec morebiti odpravil kršitev. Šele ko se o vsem prepriča, lahko zahtevku ugodi in s sodbo tožencu naloži, da v določenem roku proda svoj posamezni del.⁶² V primeru toženčeve neuspešne prodaje se po poteku paricijskega roka sodba izvrši s prodajo posameznega dela po pravilih, ki jih ureja Zakon o izvršbi in zavarovanju.⁶³ Stroka opozarja na pomanjkljivost omenjene ureditve, saj je splošni paricijski rok, ki se uporablja za tovrstne primere, prekratek za prodajo nepremičnine. Ko postane sklep o izročitvi nepremičnine pravnomočen, postane lastnik nepremičnine kupec, prejšnji etažni lastnik pa izgubi lastninsko pravico. Sodišče, po plačilu vseh stroškov, izkupiček od prodaje izroči etažnemu lastniku prodanega posameznega dela. Na ta način se postopek zaključi in doseže namen izključitvene tožbe.⁶⁴

---

⁶⁰ Prav tam, str. 722.

⁶¹ Juhart M., Tratnik M., Vrenčur R., Berden R., Keresteš T., Rijavec V., Vlahek A., Stvarnopravni zakonik s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2004, str. 589.

⁶² Juhart M., Tratnik M., Vrenčur R., Stvarnopravni zakonik s komentarjem, Uradni list v sozaložništvu s Pravno fakulteto v Ljubljani in Pravno fakulteto v Mariboru, Ljubljana 2016, str. 723.

⁶³ Juhart M., Tratnik M., Vrenčur R., Berden R., Keresteš T., Rijavec V., Vlahek A., Stvarnopravni zakonik s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2004, str. 589.

⁶⁴ Juhart M., Tratnik M., Vrenčur R., Stvarnopravni zakonik s komentarjem, Uradni list v sozaložništvu s Pravno fakulteto v Ljubljani in Pravno fakulteto v Mariboru, Ljubljana 2016, str. 723.

Lejla Veladžić

PREDSTAVITEV MEDNARODNEGA JAVNEGA PRAVA

O mednarodnem javnem pravu lahko začnemo govoriti, odkar se je Evropa organizirala kot sistem suverenih držav.⁶⁵ Po sprejetju temeljnega načela teritorialne suverenosti se je pojavila potreba po vzpostavitvi pravil o medsebojnih odnosih, kjer je ključno vlogo odigralo prav mednarodno javno pravo. Definiramo ga lahko kot sistem splošno sprejetih zavezujočih pravnih pravil in načel, ki določajo pravice in obveznosti subjektov mednarodnega prava v medsebojnih odnosih. Odločilno vlogo pri ustvarjanju imajo prav države, ki so poglavitni subjekt.

Za začetek mednarodnega prava štejemo leto 1648, ko je bil sklenjen *Vestfalski mir*, čeprav se je mednarodno pravo pojavljalo že veliko prej (npr. mirovna pogodba med Egiptom in Hetiti). Gre za mirovno pogodbo, ki je utemeljila načelo suverenosti.⁶⁶ Pomembno vlogo v razvoju mednarodnega prava je imelo 19. stoletje, kjer je potrebno izpostaviti Dunajski kongres (leta 1815). Namen kongresa je bil v tem, da so skrbeli, da ne bi bilo novih revolucij in da bi jih države čim bolj zatrle; prav tako so bila sprejeta pomembna pravila. Ustanovljena je bila tudi Sveta aliansa z namenom skrbeti za mednarodno ureditev. Dunajski kongres predstavlja prvo trajno organizacijo velesil za delovanje mednarodnega prava in z njim povezanih vprašanj. Sodelovanje velikih sil pa je bilo prav tako pomembno za sklic dveh pomembnih

---

⁶⁵ Türk, D. (2015). Temelji mednarodnega prava, 2., pregledana in dopolnjena izdaja. Ljubljana: GV Založba.

⁶⁶ Načelo suverenosti se omenja v zvezi z vladarjem, saj je ta odločal o verski opredelitvi svoje vladavine - *cuius regio eius religio*. Katoliške in protestantske države so v tem času po tridesetletni vojni vzpostavile stanje miru brez poskusa obnovitve enotnega sistema oblasti v Evropi.

konferenc v Haagu. Kljub neuspehu zagotovitve miru, pa so se pojavila pravila vojnega prava in ustanovitev Stalnega arbitražnega sodišča.

Po prvi svetovni vojni je bilo ustanovljeno Društvo narodov z namenom, da bi se v prihodnosti preprečila vojna, ki bi imela pogubne posledic, kot prva svetovna vojna. Kljub prizadevanjem, ta načrt ni uspel. Potrebno je omeniti *Kellog-Briandov*⁶⁷ pakt, saj je eden izmed najpomembnejših med obema svetovnima vojnama.⁶⁸ Gre za prvi dogovor oz. bilateralno pogodbo med Združenimi državami Amerike in Francijo, ki je prepovedoval vojno in uporabo grožnje s silo. Kasneje so pristopile k dogovoru tudi druge države. Namen dogovora je bil, da se države ne bi zatele k vojskovanju kot metodi za reševanje sporov ter se bodo odločile za mirno reševanje sporov. Vsebina tega dogovora je postalo mednarodno običajno pravo, danes pa ima status pravila *ius cogens* - gre za pravila, ki zavezujejo vse subjekte mednarodnega prava.

Združeni narodi so imeli poglavitno vlogo pri razvoju mednarodnega javnega prava, saj Društvo narodov ni bilo dovolj močno in ni uživalo zadostne podpore držav ustanoviteljic. Ustanovljeni so bili leta 1945 in danes štejejo 193 članic.⁶⁹ Po drugi svetovni vojni so se začeli razvijati Združeni narodi, ki so s svojo Ustanovno listino imeli ključno vlogo pri razvoju mednarodnega javnega prava. Najpomembnejša vloga je vzdrževanje mednarodnega miru in varnosti, saj Društvo narodov ravno pri tem ni bilo uspešno.

Slovenija je postala članica Organizacije Združenih narodov (OZN) 22. maja 1992.⁷⁰ S sprejetjem v skupščino se je končal proces osamosvojitve Republike Slovenija, ki je postala suverena, neodvisna in mednarodno priznana država. S članstvom v OZN Slovenija sodeluje preko stalnih predstavništev pri sedežu organizacije v New Yorku, Ženevi in na Dunaju. Slovenija se v organizaciji posveča predvsem varstvu človekovih pravic, podnebnim spremembam, trajnostnemu razvoju in drugih pomembnih tematikah.

---

⁶⁷ Včasih se imenuje tudi Pariški pakt in sicer po mestu, v katerem je bil podpisan leta 1928.

⁶⁸ <<https://history.state.gov/milestones/1921-1936/kellogg>> (Dostop: 16. 04. 2021)

⁶⁹ <<https://www.un.org/en/about-us/>> (Dostop: 19. 04. 2021)

⁷⁰ <<https://www.un.org/en/about-us/>> (Dostop: 19. 04. 2021)

Mednarodno javno pravo je sestavljeno iz številnih norm in načel, ki jih določajo mednarodnopravni subjekti.⁷¹ Te v prvi vrsti urejajo države z mednarodnimi pogodbami, običajnim pravom, dejavnostmi mednarodnih organizacij itd. Norme so tako obvezujoče, kršitev teh pa pomeni mednarodni delikt. Posebnost prava je, da ni centralizirane zakonodajne, izvršilne in sodne oblasti. Zakonodajna funkcija je v rokah držav, ki oblikujejo norme. Prav tako je v mednarodnem javnem pravu odločilna obveznost mirnega reševanja spora.

Najpomembnejši mednarodnopravni akt je Ustanovna listina Združenih narodov. Ima moč mednarodne pogodbe in določa temeljna načela (načelo prepovedi uporabe sile, načelo obveznega mirnega reševanja sporov, načelo suverene enakosti držav, *pacta sunt servanda* itd.).

Temeljne funkcije so decentralizirane, zato je sankcioniranje netradicionalno urejeno, saj ni enotnega centra, iz katerega bi izhajale sankcije (v določeni meri bi to lahko bili Združeni narodi ali Varnostni svet). Posledično zato veliko kršitev še danes ostaja nesankcioniranih.

Glede odnosa med mednarodnim pravom in notranjim pravom je razvidno, da je hierarhija določena v notranjem redu vsake posamezne države. Pri nas je določena ureditev v Ustavi Republike Slovenije, ki pravi, da morajo biti zakoni in drugi predpisi v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami.⁷² V primeru, da je zakon ali drug predpis v nasprotju z mednarodno pogodbo, vlada začne postopek za spremembo oz. dopolnitev zakona/predpisa ali pa za spremembo ali odpoved mednarodne pogodbe.⁷³

Pravo Evropske unije (EU) je del mednarodnega prava. Države članice EU so zavezane spoštovati mednarodne konvencije, ki so jih sklenile s tretjimi državami. V primeru kolizije med mednarodnim javnim pravom in pravom EU je določeno, da

---

⁷¹ Türk, D. (2015). Temelji mednarodnega prava, 2., pregledana in dopolnjena izdaja. Ljubljana: GV Založba.

⁷² 8. člen Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. [33/91-I](#), [42/97](#) – UZS68, [66/00](#) – UZ80, [24/03](#) – UZ3a, 47, 68, [69/04](#) – UZ14, [69/04](#) – UZ43, [69/04](#) – UZ50, [68/06](#) – UZ121,140,143, [47/13](#) – UZ148, [47/13](#) – UZ90,97,99 in [75/16](#) – UZ70a).

⁷³ 87. člen Zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. [113/03](#) – uradno prečiščeno besedilo, [20/06](#) – ZNOMCMO, [76/08](#), [108/09](#), [80/10](#) – ZUTD, [31/15](#) in [30/18](#) – ZKZaš).

ima prednost Ustanovna listina pred vsemi drugimi predpisi.⁷⁴ Pravila prava EU zavezujejo države članice, četudi so bila sprejeta proti volji nekaterih članic. Evropska unija ima pristojnost, da sklepa mednarodne pogodbe, ki obvezujejo njo in članice - ravno v tem primeru velja načelo *pacta sunt servanda*. Vse fizične in pravne osebe ter tudi države se lahko sklicujejo na obveznosti iz mednarodne pogodbe, ki jo je sklenila Evropska skupnost, če ta pogodba vzpostavlja neposredno uporabne pravice in obveznosti. To izhaja iz načela, da so tovrstne pogodbe integralni del prava EU.

---

⁷⁴ 103. člen Ustanovne listine Organizacije Združenih narodov. Št. 1 (Uradni list RS, št. 2). Ljubljana, ponedeljek 6. 1. 2014. ISSN 1318-0932.

PRIMERJALNO

Karolina Berkun

SKLENITEV ZAKONSKE ZVEZE V RUSIJI

Družina je primarno in glavno središče družbe - ustvarjena na podlagi zakonske zveze, sorodstva, posvojitve, pa tudi iz drugih razlogov, ki niso prepovedani z zakonom in niso v nasprotju z moralnimi načeli družbe. Institucija zakonske zveze je priznana kot ena najpomembnejših temeljnih človekovih pravic, saj je temelj družine in družbe in brez katere sta obstoj civilizacije in uresničitev družbenega napredka nemogoča.

Sklenitev zakonske zveze na ozemlju Ruske federacije ureja nacionalna zakonodaja - Družinski zakonik Ruske federacije (DZRF). V najširšem smislu je treba zakonsko zvezo razumeti kot partnerstvo med nekaterimi osebami zaradi zadovoljitve njihovih osebnih in socialnih potreb. Čeprav pojem zakonske zveze ni zakonsko definiran, je v DZRF omenjeno, da gre za prostovoljno zvezo moškega in ženske.⁷⁵ Na podlagi tega razlikujemo tri temeljna načela vsake zakonske zveze:

- 1) načelo prostovoljnosti (osebi izjavita svoje soglasje, da sklepata zakonsko zvezo),
- 2) osebi, ki sklepata zakonsko zvezo sta različnega spola in
- 3) načelo starostne omejitve (minimalna starost za sklenitev zakonske zveze je 18 let. Izjemoma je dovoljena sklenitev zakonske zveze zaradi utemeljenih razlogov pred 16-im letom starosti, v tem primeru dovoljenje za sklenitev zakonske zveze izdajo organi lokalne uprave v kraju stalnega prebivališča

---

⁷⁵ Družinski zakonik Ruske federacije z dne 29.12.1995 № 223-FZ. Dostopno na: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_8982/. (29.5.2021).

oseb, ki se želijo poročiti. Osebe, stare med 14 in 16 let, se lahko v posebnih okoliščinah poročijo z izjavo staršev (starša) ali osebe, ki jih nadomešča (posvojitelj, skrbnik).

Zakone o "mladoletnih" zakonskih zvezah sprejeti v 21 federalnih enotah Ruske federacije: Kabardino-Balkarija, Tatarstan, Belgorodska, Vladimirska, Moskovska, Murmanska, Nižnjo Novgorodska, Novgorodska, Oriolska, Rostovska, Rjazanska, Samarska, Tambovska, Tverska, Tjumenjska, Čeljabinska, Adygejska, Baškortostan, Tulska regija, Judovska avtonomna regija in Hanti-Mansijsko avtonomno okrožje. V petih od teh je spodnja starostna meja 15, v ostalih pa 14 let.

Danes so pristojnosti registracije zakonske zveze v Rusiji zaupane državnim organom. Izključno pristojnost države pojasnjuje dejstvo, da družinska zakonodaja Ruske federacije ni sprejemala prej obstoječih oblik poroke (npr. cerkvene). V skladu s 14. členom Ustave Ruske federacije je cerkev ločena od države, kar pomeni, da zakonska zveza sklenjena v cerkveni obliki nima zakonske oz. civilne moči.

Osebi, ki želita skleniti zakonsko zvezo, priložita skupno prošnjo v pisni obliki na matičnem uradu ali v elektronski obliki na spletni strani Public Services Portal of the Russian Federation (gosuslugi.ru)⁷⁶. V primeru, ko ena od oseb, ki želi skleniti zakonsko zvezo, ne more biti prisotna pri vlaganju skupne vloge na matičnem uradu (npr. huda bolezen, opravljanje vojaške službe) lahko namesto nje izjavo vloži pooblaščenec, ki mora imeti notarsko overjeno pooblastilo. Državna registracija sklenitve zakonske zveze se izvede po enem mesecu in najkasneje v dvanajstih mesecih od datuma vložitve skupne vloge za sklenitev zakonske zveze na matičnem uradu (izjemne okoliščine prekoračitve enomesečnega roka so npr.: nosečnost, huda bolezen). Enomesečni rok služi kot dodatna priložnost za preverjanje resnosti lastnih občutkov in namenov, svojo pripravljenost ne le za pridobitev pravic, temveč tudi za sprejem odgovornosti, tako medsebojno kot v zvezi s starševsko skrbjo. Nato sledi

---

⁷⁶ Public Services Portal of the Russian Federation – enotni portal državnih in občinskih storitev. Dostopno na: <https://www.gosuslugi.ru/foreign-citizen?lang=en>. (29.5.2021).

postopek preverjanja, ali so izpolnjeni pogoji za sklenitev zakonske zveze oz. odsotnost zakonskih prepovedi.⁷⁷

DZRF določa okoliščine, ki preprečujejo sklenitev zakonske zveze. Sklenitev zakonske zveze je prepovedana med: osebami, od katerih je vsaj ena oseba že v drugi registrirani zakonski zvezi; med ožjimi sorodniki; med posvojitelji in posvojenimi otroci; kjer je sodišče vsaj eno osebo zaradi duševnih motenj prepoznalo kot nesposobno.

V skladu z zakonom Ruske federacije »O dejanjih o civilnem stanju« postopek sklenitve zakonske zveze vsebuje naslednje faze:

- vložitev in sprejem prijave;
- sestava zapisnika o aktu;
- izdaja potrdila o registraciji zakonske zveze.⁷⁸

Izrecno določen pogoj predhodne registracije zakonske zveze v kraju stalnega prebivališča enega od zakoncev ali njihovih staršev je bil odpravljen. Trenutno veljaven 25. člen zakona »O dejanjih o civilnem stanju« določa, da državno registracijo zakonske zveze opravi katerikoli matični urad na ozemlju Ruske federacije po izbiri oseb, ki sklenejo zakonsko zvezo. Prav tako je v primeru resnega utemeljenega razloga (po navadi zaradi resnega poslabšanja zdravstvenega stanja) dovoljeno opraviti državno registracijo zakonske zveze doma, v zdravstveni ali drugi ustanovi v prisotnosti oseb, ki sklepajo zakonsko zvezo. Ta po pooblaščenju ali prek zastopnika ni dovoljena.⁷⁹ Poleg vpisa v register o sklenitvi zakonske zveze se vpiše tudi dan in kraj sklenitve zakonske zveze ter osebne podatke zakoncev.

Globalne spremembe v družbenem razvoju v zadnjih letih so bistveno vplivale na družino, njeno velikost, strukturo in delovanje. Število razvez, ponovnih sklenitev zakonskih zvez in družinskih sporov v Rusiji narašča. Iz tega lahko ugotovimo, da

---

⁷⁷ Semenov J. Nastanek zakonske zveze in družine. Moskva: Misel, 1974, str. 309.

⁷⁸ Zakon o dejanjih o civilnem stanju z dne 15.11.1997, št. 143- FZ. Dostopno na: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_16758/. (29.5.2021).

⁷⁹ Jugaj O. Vprašanje pojma in pravne narave zakonske zveze. Družinsko in stanovanjsko pravo, 2006, št. 3. Dostopno na: <https://wiselawyer.ru/poleznoe/17466-voprosu-ponyatii-pravovoj-prirode-braka>. (29.5.2021).

Ruska federacija potrebuje izboljšanje nacionalnega družinskega prava. Naši predlogi za izboljšanje pravne ureditve sklenitve zakonske zveze v Rusiji:

- uvedba obveznega zdravniškega pregleda bodočih zakoncev (s ključnim ciljem preprečevanja razveljavitev zakonskih zvez zaradi nevednosti poročenih o njihovem zdravstvenem stanju);
- priznavanje cerkvenega obreda na zakonski ravni kot zakonite sklenitve zakonske zveze.

Nikola Jovanović

USTAVNA STRUKTURA I DRŽAVNO UREĐENJE BOSNE I HERCEGOVINE

1. Uvod

Bosna i Hercegovina je država koja zahljavujući specifičnim istorijsko-pravnim okolnostima ima izuzetno komplikovanu ustavnu strukturu. Državno uređenje Bosne i Hercegovine trenutno u osnovi uređuje Ustav Bosne i Hercegovine koji je istovremeno Aneks IV. „Opšteg, okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini“, poznatijeg kao „Dejtonski mirovni sporazum.“⁸⁰ Za potrebe razumijevanja ustavne strukture Bosne i Hercegovine, potrebno je prije svega istaći da je takva struktura odraz specifične etničke strukture i kao što je već rečeno komplikovanih istorijskih okolnosti u kojima je u ovoj i ovakvoj formi nastala Bosna i Hercegovina.

U toj vezi (ali nekaj podobnoga) nužno je obrazložiti na kratko pojam „konstitutivnih naroda“ čije razumijevanje je od esencijalnog značaja za shvatanje strukture Bosne i

---

⁸⁰ Kolokvijalni naziv „Dejtonski sporazum“ potiče od naziva grada Dayton, pored kojeg je u američkoj vazduhoplovnoj bazi „Rajt Piterson“, na konferenciji od 1. do 21. novembra 1995. godine sporazum sastavljen.

Hercegovine (v nadaljevanju BiH). Suštinski, „konstitutivni narodi“ su državotvorni narodi bez čije saglasnosti nije moguće donositi ključne odluke, što je vidljivo kroz mehanizam zaštite „vitalnog nacionalnog interesa“ u institucijama na svim nivoima vlasti. Ustav Bosne i Hercegovine u svojoj preambuli navodi tri konstitutivna naroda: **Srbi, Bošnjaci i Hrvati. Takođe, koristi i kategoriju „Ostali“ koja se odnosi na građane BiH koji se ne izjašnjavaju kao jedan od tri navedena naroda.**

Konstitutivnost podrazumijeva uzajamno pravo sva tri naroda da određuju ustavno uređenje (zajedno sa građanima i ostalim) i da koriste sve mehanizme za ostvarivanje i zaštitu nacionalne ravnopravnosti.⁸¹

Princip konstitutivnosti naroda nije kompatibilan sa međunarodnim demokratskim standardima što je potvrdila i praksa Evropskog suda za ljudska prava u više presuda, te da osim toga generira trostruku diskriminaciju u ustavnom sistemu Bosne i Hercegovine.⁸²

2. Ustavna struktura Bosne i Hercegovine

2.1 Odnos centralne vlasti i pravni položaj entiteta

Bosna i Hercegovina je po strukturi složena, savezna država. Sam Ustav BiH takvu definiciju ne daje, što je inače praksa u drugim saveznim državama. Tako, naprimjer, član 20. Osnovnog zakona (njem. Grundgesetz; njemački ustav) Savezne Republike Njemačke jasno propisuje da je „Savezna Republika Njemačka demokratska i socijalna savezna država; član 1. Ustava Belgije propisuje: „Belgija je federalna država, koja je sastavljena od zajednica i regija.“⁸³

Smatramo da je takva nomotehnika, korištena u Ustavu BiH, posljedica specifičnosti istorijskog trenutka i konteksta u kojem je nastala.⁸⁴ Bez obzira na sam tekst, iz strukture državnog uređenja koju propisuje Ustav veći dio teoretičara izvodi zaključak

---

⁸¹ Kemal Efendić, *Konstitutivnost naroda u Bosni i Hercegovini: pregled teorijsko- pravnih i pojmovnih određenja*; Anali Pravnog fakulteta Zenica, str?

⁸² Ibid, 67.

⁸³ Ademović, Marko, Marković, *Ustavno pravo Bosne i Hercegovine*, Konrad Adenauer Stiftung, Sarajevo 2012; str. 77.

⁸⁴ Prije svega, bilo je potrebno zaustaviti građanski rat u BiH, iako su u tom trenutku interesi strana bili potpuno suprotstavljeni u smislu državnog uređenja same BiH.

da je u pitanju složena federalna država, međutim nemali broj teoretičara zagovara i teoriju da je u pitanju konfederacija entiteta.⁸⁵

Bosna i Hercegovina se prema stavu 3. člana 1 Ustava BiH, sastoji iz dva „entiteta“: **Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske**. Dodatno na teritoriji dvaju entiteta formirana je posebna jedinica lokalne samouprave Brčko Distrikt. Distrikt je **kondominijum entiteta**, što znači da je teritorija zajedničko vlasništvo entiteta. Međutim, Brčko Distrikt se nalazi pod suverenitetom centralne vlasti i pod upravom institucija centralne vlasti (član VI/4. Ustava BiH)⁸⁶.

Ustav BiH u samom tekstu ne definiše pojam „**entiteta**“. Tako da se pravno tumačenje pojma entitet mora tražiti u odredbama koje regulišu pravni status entiteta, posebno pitanja nadležnosti.

Nadležnosti su prema članu III Ustava BiH podijeljene između centralne vlasti i entiteta, pri čemu je od izuzetnog značaja da postoji **predpostavka nadležnosti u korist entiteta**. Entiteti u oblasti nadležnosti koje im pripadaju organizuju svoj pravni sistem koji počiva na Ustavima entiteta, (člen XII). U znatnoj mjeri entiteti učestvuju u kreiranju vlasti na centralnom nivou, na primjer u institucijama i organima BiH (izbor delegata u Dom naroda PSBiH (član IV/1. Ustava BiH), ili izboru sudija USBiH član VI/1. Ustava BiH, ili u smislu da predstavljaju izborne jedinice za državne institucije i organe (Predsjedništvo BiH član V, prva rečenica, Ustava BiH). Dalje, entiteti imaju pravo da blokiraju donošenje određenih državnih odluka, kao što je to slučaj sa Predsjedništvom BiH, u skladu sa članom V/2.d) Ustava BiH.⁸⁷

U vezi sa uređenjem entiteta potrebno je dodati da, entitet Republika Srpska ima **unitarno uređenje, sa jedinstvenim pravnim sistemom**, dok entitet Federacija Bosne i Hercegovine ima **federalno uređenje i njena teritorija podijeljena je na 10 kantona**.

---

⁸⁵ Bivša predsjednica Ustavnog Suda BiH, Snežanja Savić smatra da je država u svom obliku konfederacija sa federalnim elementima; Savić, 2003, str. 28.

⁸⁶ Ademović, Marko, Marković, *Ustavno pravo Bosne i Hercegovine*, Konrad Adenauer Stiftung, Sarajevo 2012; str. 85.

⁸⁷ *Ibid*, 87 str.

2.2 Pravni položaj kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine

Na kraju neophodno je da u nekoliko rečenica opišemo i pravni položaj kantona unutar entiteta **Federacija Bosne i Hercegovine** (v nadaljevanju FBiH), kao posebnih federalnih jedinica.

Pravni sistem entiteta FBiH, temelji se na Ustavu FBiH, i u dijelu entitetskih nadležnosti predstavlja temeljni pravni akt.

Ustav FBiH kratko, u članu 2. Poglavlja I, govori o tome da je FBiH sastavljena od „federalnih jedinica (kantona)”. Federacija Bosne i Hercegovine kao što je već rečeno podijeljena je na 10 kantona/županija.⁸⁸ Postojanje deset kantona, odnosno županija, utvrđeno je Zakonom o federalnim jedinicama („Sl. n. FBiH” broj 3/96), ali i na sjednici ustavotvorne skupštine FBiH. Kada su kantoni u pitanju, zbog ekonomije prostora u ovom radu, dodaćemo još da je federalizam FBiH, etničkog tipa, to dakle znači da su kantoni formirani u skladu sa etničkom slikom samog stanovništva kantona. Kantoni sa većinskim bošnjačkim i sa većinskim hrvatskim stanovništvom.

Nadležnosti iz oblasti kantona uređena su Ustavima kantona, što implicira da kantoni imaju svoju zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, čiji pravni akti moraju biti u skladu sa Federalnim zakonima i ustavom kao i sa zakonima i Ustavom BiH.

3. Zaključak

U ovom tekstu, pokušali smo u najkraćoj formi obrazložiti pravnu strukturu Bosne i Hercegovine. U želji da čitaoca zainteresuje za dalje istraživanje, vrlo interesantne pravne strukture koja predstavlja jednu kuriozitetnu pravnu konstrukciju za proučavanje, posebno studentima prava.

---

⁸⁸ *Ibid*, 356 str.

Eva Vervega

DEUTSCHE RECHTSTERMINOLOGIE: MENSCHENRECHTE

In jedem Staat ist das Rechtssystem nach Gerechtigkeit und Sicherheit ausgerichtet, das durch die Gesetze durchgesetzt wird. Uns gehören bestimmte Rechte zu, die durch die Rechte anderer eingeschränkt sind. Einige sind absolut, das bedeutet, dass niemand in diese Rechte eingreifen darf. Mit Rechten kommen auch Pflichten. Um Rechte in Pflichten haben zu können muss man rechtsfähig sein, was mit der Geburt beginnt.

Einer der Grundrechte ist die Freiheit und Gleichheit, damit hängt das Verbot der Diskriminierung zusammen. Das Gesetz behandelt im Wesentlichen alle gleich, unabhängig von Rasse, Hautfarbe, Geschlecht, Religion, Vermögen und sonstiges. Jeder Mensch hat das Recht auf Leben. Sklaverei ist verboten, wie auch der Folter, weil Gewalt zwischen Menschen nicht erlaubt ist und niemand wird zum Eigentum eines anderen Menschen. Jeder von uns hat die Privatsphäre, in die keiner eingreifen darf, ausnahmsweise kann dieses Recht aufgrund des öffentlichen Interesses oder zu Zwecken der Strafverfolgung eingeschränkt werden.⁸⁹ Bei Gerechtigkeit ist es so, dass ein Recht das andere ergänzt.

Wichtige bürgerliche und politische Rechte sind das Recht auf Staatsangehörigkeit und Versammlungsfreiheit, wie auch Vereinigungsfreiheit. Es gibt noch das Allgemeines und gleiches Wahlrecht, das bedeutet dass jeder an der Zusammensetzung der Staatsgewalt mitwirken kann und jede Stimme ist gleich.

---

⁸⁹ Povzeto po predavanju izr. prof., mag. can. ius., dr. Borut Holcman, univ. dipl. theol., moralno juridični spec., pri predmetu Nemška pravna terminologija.

Bedeutende Rechte im Verfahrensrecht und Strafrecht sind die Gleichheit von dem Gesetz und Anspruch auf Rechtsschutz, wenn ein Rechtsstreit droht, die Rechte realisieren sich schon durch das Verfassungsrecht. Das Gerichtsverfahren muss gerecht, unparteiisch und öffentlich sein. Das Strafgericht muss jedem das Recht auf Rechtsbeistand ermöglichen und den Angeklagten zulassen, dass er die Tatsachen und Beweise zu seinen Gunsten vorlegt oder dass er das Recht auf Schweigen ausnutzt. Bis zum Ende des Gerichtsverfahrens gilt jeder als unschuldig und erneuter Gerichtsprozess über den gleichen Fall ist verboten.⁹⁰

Ein paar andere Rechte sind noch die Meinungs- und Informationsfreiheit. Jeder kann seine Meinung ausdrücken, aber es darf nicht beleidigend sein. Jeder hat das Recht auf Bildung, als Kinder haben die Eltern ein vorrangiges Recht die Bildung, genauer die Grundschule, zu wählen und dann kann sich jeder selbst für die Weiterbildung entscheiden. Jeder hat auch das Recht auf Arbeit und auf freie Berufswahl, damit übereinstimmt ebenfalls das Recht auf gleichen Lohn. Die Arbeitszeit ist begrenzt, weil jeder das Recht auf Erholung und bezahlten Urlaub hat, wie auch das Recht auf Freizeit für sich und seine Familie.⁹¹

Grundpflichte sind Pflichten gegenüber der Gemeinschaft, denn nur darin ist die freie und vollständige Entwicklung seiner Persönlichkeit möglich.⁹² Man muss die Rechte anderer respektieren und gesellschaftliche Normen beachten. Es gibt noch Grundpflichten gegenüber dem Staat, beispielsweise die Schulpflicht oder die Wehrpflicht.

Um zusammenzufassen kann man Rechte nur mit Pflichten sicherstellen, weil die Pflichten über den Rechten sind, und kein Recht befreit einen von der Pflicht. Für das Ende ein Zitat von Sophokles: »Nicht zu hassen, zu lieben bin ich da.«

---

⁹⁰ Thommen M. *Gerechtigkeit und Wahrheit im modernen Strafprozess*. 2014. Dostopno, dne 16. 4. 2021, na: https://www.ius.uzh.ch/dam/jcr:ffffff-cf62-9b13-0000-000012ae9b7/Thommen_Marc_Gerechtigkeit_und_Wahrheit_im_modernen_Strafprozess_recht_2014.pdf.

⁹¹ Povzeto po predavanju izr. prof., mag. can. ius., dr. Borut Holeman, univ. dipl. theol., moralno juridični spec., pri predmetu Nemška pravna terminologija.

⁹² Humanrights.ch. Artikel 29 – Grundpflichten und Einschränkungen. 2020. Dostopno, dne 16. 4. 2021, na: <https://www.humanrights.ch/de/ipf/grundlagen/rechtsquellen-instrumente/aemr/artikel-29-aemr-grundpflichten-schranken-menschenrechte>.

AKTUALNO

Barbara Pur

BORBA ZA ENAKOST ŠE VEDNO NI KONČANA!

Enakost spolov je temeljna vrednota in temeljna pravica Evropske unije (v nadaljevanju EU), ter ključno načelo evropskega stebra socialnih pravic. Je odraz naše identitete in bistveni pogoj za inovativno, konkurenčno in uspešno evropsko gospodarstvo, a vseeno v praksi še ni uresničena. Je pa ta vrednota na tem področju vseeno močno napredovala po zaslugi prisilne zakonodaje in sodne prakse na področju enake obravnave, prizadevanj za vključitev vidika spola na različnih področjih politik in zakonodaje, sprejete za obravnavo posameznih oblik neenakosti. Kljub temu pa še nobena država ni dosegla popolne enakosti spolov. Napredek je počasen in žal ni niti samoumeven, niti nepovraten. Neenakost spolov v izobraževanju sicer izginja, vendar vztraja v zaposlovanju, plačilu, oskrbi, moči in pokojninah. Še vedno se načelo enakosti vse pogosteje krši s seksističnim sovražnim govorom ter blokiranjem ukrepov proti nasilju zaradi spola in spolnih stereotipov.⁹³

Predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen je v strategiji za enakost spolov za obdobje 2020 – 2025 določila vizijo, cilje politike in ukrepe za konkretni napredek na področju enakosti spolov v Evropi in za doseganje ciljev trajnostnega razvoja, ki so v teh časih nujni.⁹⁴

EU v strategiji poudarja, da bo storila vse, kar je v njeni moči za preprečevanje nasilja zaradi spola in boj proti njemu, za podporo in zaščito žrtev takih kaznivih dejanj ter

---

⁹³ Evropska Komisija, Strategija za enakost spolov: prizadevanja za Unijo enakosti. Dostopno na https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_20_358

⁹⁴ Prav tam.

za to, da bodo storilci takih dejanj odgovarjali za zlorabe. Poleg EU pa je pri doseganju takšnih ciljev pomembna tudi vloga Sveta Evropa. V okviru njihove dejavnosti na tem področju velja še posebej izpostaviti Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima⁹⁵, ki je znana tudi kot „Istanbulska konvencija“. O izjemnem pomenu te konvencije je enotna tudi strokovna javnost, ki je med drugim tudi mnenja, da predstavlja Istanbulska konvencija merilo za mednarodne standarde na tem področju. Istanbulska konvencija je lahko v ponos vsaki državi, ratifikacija je pomembna zaveza in tendenca, da bi nekatere države, kot je na primer Poljska, ki na pravice žensk gledajo nazadnjaško, odstopile od ratifikacije je hud udarec in korak nazaj za pravice žensk, pa tudi za otroke in moške, ki doživljajo nasilje v družini. Odstopiti od Istanbulske konvencije bi bilo namreč neodgovorno. Prizadevanje za ničelno toleranco do nasilja vseh vrst je kvečjemu smiselno še bolj okrepiti, saj je učinkovito preprečevanje nasilja ključnega pomena.⁹⁶ To tudi pomeni, da se mora vzgoja dečkov in deklic o enakosti spolov začeti že v zgodnjem otroštvu, kar bi podprlo razvoj nenasilnih odnosov. Potreben je tudi multidisciplinaren pristop strokovnjakov in služb, vključno s sistemom kazenskega pravosodja, službami in podporo žrtev, programi za storilce ter socialnimi in zdravstvenimi službami.⁹⁷

Cilji in vizije EU stremijo tudi k temu, da bi ženske in moški morali v vsej svoji raznolikosti imeti enake možnosti za uspeh in ekonomsko neodvisnost, biti za delo enake vrednosti enako plačani, imeti enak dostop do finančnih sredstev in prejemati pošteno pokojnino. Enakomerno bi si morali deliti tudi obveznosti varstva in oskrbe ter finančne obveznosti. Čeprav je zaposlenost žensk v EU danes višja kot kadarkoli, se številne ženske pri iskanju zaposlitve še vedno soočajo z ovirami.⁹⁸ Med drugim veliko težavo pri zaposlovanju predstavlja pripadnost etični ali verski manjšini. Velik problem, ki ga je še posebej vredno izpostaviti, imajo ženske, ki prihajajo iz

---

⁹⁵ Zakon o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (MKPNZND), Uradni list RS št. 1/2015.

⁹⁶ Tita Mayer, Istanbulska konvencija je najmočnejši ukrep proti nasilju nad ženskami in v družini. 2020. RTVSLO Aktualna tema, Ljubljana. Dostopno na <https://radioprvi.rtvslo.si/2020/09/istanbulska-konvencija-je-najmocnejši-ukrep-proti-nasilju-nad-zenskami-in-v-druzini/>.

⁹⁷ Evropska Komisija, Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020 – 2025.

⁹⁸ Prav tam.

muslimanskih skupnostih, pa tudi ženske, ki prihajajo iz romskih skupnostih. Problem teh je, da niso slišane, saj so nam predsodki o njihovi kulturi in načinu življenja prirojeni.⁹⁹

Poleg odprave predsodkov bi bilo prav tako potrebno izboljšati ravnovesje med poklicnim in zasebnim življenjem, ki je eden od načinov za odpravo spolnih vrzeli na trgu dela. Ženske so si z vstopom na trg delovne sile naprtile dvojno breme službenih in družinskih – predvsem materinskih in gospodinjiskih – obveznosti. Dokler bo miselnost takšna, da so ženske tiste, ki otroke ne samo rojevajo in jih dojijo, temveč se tudi počutijo odgovorne zanje in v njih vidijo bistveni del svojih življenj, ostajajo otroci hotene »ovire« za njihovo konkurenčnost v poklicu in hkrati vabe, ki jih zavajajo v odločitve proti lastni ekonomski samostojnosti in karieri, kar tudi pomeni, da se skrb za družino ne more porazdeliti med moškim in žensko.¹⁰⁰ Enaka porazdelitev obveznosti oskrbe v družini je bistvena. Bistvena je tudi razpoložljivost otroškega varstva, socialnega varstva in gospodinjiskih storitev. Oskrba je eden ključnih dejavnikov spolne neenakosti na trgu dela. Vlaganje v storitve oskrbe je zato pomembno za podpiranje žensk pri udeležbi v plačanem delu in pri njihovem poklicnem razvoju.¹⁰¹

Na izbiro in oblikovanje poklicnih poti vplivajo tudi podjetja, skupnost in države, ki bi jih morale voditi tako ženske kot moški v vsej svoji raznolikosti. Vendar lahko še vedno vidimo, da je na vodilnih položajih premalo žensk. To velja za politiko, vladne agencije in najvišja sodišča kot tudi za upravne odbore družb. V upravnih odborih največjih družb v EU, ki kotirajo na borzi, je predsednic le 7,5 %, izvršilnih direktoric je 7,7 %. Le 32,2 % poslanskih sedežev v nacionalnih parlamentih v EU pa zasedajo ženske. Pri nas od tega odstotka odstopamo, saj je odstotek izvoljenih žensk v Državnem zboru RS na zadnjih volitvah padel na 24 %.¹⁰² Tako Evropski parlament, nacionalni parlamenti, države članice in civilna družba nameravajo doseči 50 %

---

⁹⁹ Drenik, Prepeluh, Šturm, Sveto in svetno. Pravni vidiki verske svobode. 2004. Mohorjeva družba Celje, Celje.

¹⁰⁰ Kanduč, Kmet, M. Plesničar, Petrovec, Završnik, Zgaga, Nežnejši spol? Ženske nasilje in kazenskopравни sistem. 2012. Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, Ljubljana, str. 173.

¹⁰¹ Evropska Komisija, Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020 – 2025.

¹⁰² Ženski forum SD, Enakost za razvoj – program Ženskega foruma SD za obdobje 2021 – 2024.

uravnoveženost spolov na vseh svojih vodstvenih ravneh do konca leta 2024. Nujen predpogoj za dobro delujočo demokratično družbo, ki vodi k učinkovitejšemu snovanju politik, je uspešno vodenje tako žensk kot moških. Enake možnosti pri udeležbi so bistvene za predstavniško demokracijo na vseh ravneh – evropski, nacionalni, regionalni in lokalni.¹⁰³

Kljub vsemu pa smo v ekonomsko razvitih družbah blaginje skozi leta vseeno dosegli pomembne rezultate. Pomislimo samo na volilno pravico, možnost izobraževanja, množičen vstop delovne sile, razrahljanje spolne morale, osvobajanje od tradicionalne spolne vloge, legalizacijo abortusa, razširitev repertoarja kulturno sprejemljivih modelov organizacije zasebnega življenja.¹⁰⁴ Pa vendar se moramo tudi v prihodnje boriti, da bi tako ženske kot tudi moški, dekleta in fantje, deklice in dečki v vsej svoji raznolikosti lahko svobodno odločali in varno stopali po življenjski poti, ki si jo izberemo, da bi imeli enake možnosti za uspeh v družbi in gospodarstvu, da lahko vodimo gospodarstvo in družbe, ter v njih enakopravno sodelujemo, saj še nismo dosegli tistega, za kar se borimo.¹⁰⁵

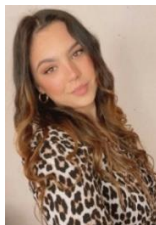
---

¹⁰³ Evropska Komisija, Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020 – 2025.

¹⁰⁴ Kanduč, Kmet, M. Plesničar, Petrovec, Završnik, Zgaga, Nežnejši spol? Ženske nasilje in kazenskopравни sistem. 2012. Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, Ljubljana, str. 171, 172.

¹⁰⁵ Evropska Komisija, Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020 – 2025.

Špela Rožman

DELO OD DOMA - NOV »TREND«

Epidemija koronavirusa (SARS-CoV-2) je na vsakem področju v družbi pustila pečat. Še posebej je posegla na področje delovnega prava. Delovno pravo je skupek pravnih pravil in norm, ki urejajo pravice in obveznosti delavcev in delodajalcev, katere so opredeljene v Zakonu o delovnih razmerjih (v nadaljevanju ZDR-1)¹⁰⁶, kot temeljnem, formalnem, heteronomnem pravnem viru delovnega prava. Z vplivom »korona krize« na področje delovnega prava so se bistveno spremenili pogoji in okoliščine dela, ponekod pa se je pojavil tudi izpad zaslužka. Precej se je povečal pomen oblike opravljanja dela na domu.

Temeljne obveznosti delavca v delovnem razmerju so, da mora delavec vestno opravljati delo, za katerega je sklenil pogodbo o zaposlitvi, v času in na kraju, ki sta določena za izvajanje dela. Pri tem mora upoštevati navodila delodajalca glede pogodbenih obveznosti in spoštovati predpise o varnosti ter zdravju pri delu. Delodajalca mora obveščati o bistvenih okoliščinah, ki vplivajo oziroma bi lahko vplivale na izpolnjevanje njegovih pogodbenih obveznosti in delovni proces. Prav tako se mora delavec vzdržati vseh ravnanj, ki lahko materialno ali moralno škodujejo poslovnim interesom delodajalca. Delavca veže tudi obveznost varovanja poslovne skrivnosti in prepoved konkurence (konkurenčna prepoved in konkurenčna klavzula).¹⁰⁷

---

¹⁰⁶ Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1) (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19 in 203/20 – ZIUPOPĐVE).

¹⁰⁷ 33. člen - 42. člen ZDR-1.

Na drugi strani so obveznosti delodajalca, da delavcu zagotavlja delo, za katerega sta sklenila pogodbo o zaposlitvi, mu za to delo zagotovi plačilo, mu, v kolikor ni drugače dogovorjeno, zagotovi vsa potrebna sredstva in delovni material, da lahko nemoteno izpolnjuje svoje obveznosti, mu zagotavlja varne delovne razmere v skladu s posebnimi predpisi o varnosti in zdravju pri delu ter varuje njegovo osebnost.¹⁰⁸

V ospredje delovnega procesa je zaradi »korona krize« prišlo opravljanje dela na domu. Čeprav je ZDR-1 že prej poznal to obliko opravljanja dela, lahko rečemo, da je to danes postalo trend. Za ta način opravljanja dela se navadno sklene posebna pogodba o zaposlitvi za opravljanje dela na domu, katera spada med atipične pogodbe o zaposlitvi. Delavec opravlja delo od doma, takrat ko ga opravlja na svojem domu ali v prostorih po svoji izbiri, ki so izven delovnih prostorov delodajalca. Za delo na domu se šteje tudi delo na daljavo, ki ga delavec opravlja z uporabo informacijske tehnologije. Delavec, ki je sklenil takšno obliko pogodbe o zaposlitvi ima enake pravice kot delavec, ki dela v delovnih prostorih delodajalca, vključno s pravico do sodelovanja pri upravljanju in sindikalnega organiziranja.¹⁰⁹

Delodajalec mora biti pri odrejanju dela na domu in drugega dela pozoren na primernost delovnega mesta, delovni čas, zagotovitev delovnih sredstev, varstvo poslovnih skrivnosti ter zagotovitev varnosti in zdravja pri delu.

Preden delodajalec sploh odredi delo na domu, mora ugotoviti katera delovna mesta omogočajo delo od doma. Na domu se recimo ne sme opravljati delo, ki je škodljivo, ali če obstaja nevarnost, da postane škodljivo za delavce, ki delajo na domu, ter v primerih, ko to izrecno prepoveduje poseben zakon ali drug predpis. Prav tako delo na domu ni mogoče, če delavec za delo nima ustreznih pogojev (npr. ustrezen prostor, ustrezna internetna povezava, ipd.). Delavec in delodajalec se lahko glede delovnega časa, nočnega dela, odmora, dnevnega in tedenskega počitka dogovorita drugače, kot je to določeno v ZDR-1, če delovnega časa ni mogoče vnaprej razporediti oziroma si delavec lahko razporeja delovni čas samostojno, ter pod

---

¹⁰⁸ 43. člen - 48.člen ZDR-1.

¹⁰⁹ 68. in 69. člen ZDR-1.

pogojem, da sta delavcu zagotovljena varnost in zdravje pri delu. Kljub navedenemu morata stranki pogodbe o zaposlitvi pri kreiranju pogodbenih obveznosti upoštevati določila in omejitve ZDR-1.¹¹⁰

Delodajalec mora delavcu zagotoviti delovna sredstva za nemoten delovni proces ali pa mu v nasprotnem primeru priznati pravico do nadomestila za uporabo svojih sredstev pri delu na domu, katere višino določita delavec in delodajalec s pogodbo o zaposlitvi. Delodajalec je prav tako dolžan zagotavljati varne pogoje dela na domu, ne glede na kraj, kjer delavec to delo opravlja.¹¹¹

Kot izhaja iz Zakona o varnosti in zdravju pri delu (v nadaljevanju ZVZD-1)¹¹² mora delodajalec upoštevati hitro spreminjajoče se okoliščine ter izvajati take preventivne ukrepe in izbirati take delovne in proizvodjalne metode, ki bodo zagotavljale izboljševanje stanja in višjo raven varnosti in zdravja pri delu, ter bodo vključene v vse aktivnosti delodajalca in na vseh organizacijskih ravneh.¹¹³

Obveznost delodajalca, da zagotavlja varno in zdravo delovno okolje, se je glede na situacijo epidemije koronavirusa bistveno povečala. Zato lahko trdimo, da je potreba po dodatnih ukrepih vse prej kot zanemarljiva. Ker »splošni« ukrepi, ki jih je delodajalec zagotavljal pred nastopom epidemije, praviloma zaradi novonastalih izrednih okoliščin ne bi zadostovali, mora delodajalec sprejeti in izvajati tudi dodatne ukrepe, kateri naj bi zadovoljili potrebe po večji zaščiti delavcev. Delodajalec mora med drugim sprejeti ukrepe, ki zmanjšujejo izpostavljenost okužbi in upoštevati priporočila in navodila NIJZ (Nacionalni inštitut za javno zdravje), uredbe Vlade RS ter tudi uredbe in navodila lokalne skupnosti.

---

¹¹⁰ Glej Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enako možnosti, Uveljavljanje pravic in obveznosti iz delovnega razmerja v času posebnih okoliščin zaradi zmanjšanja širjenja koronavirusa SARS-CoV-2, 20.3.2020, str.7, 8.

¹¹¹ 70. člen ZDR-1.

¹¹² Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1) (Uradni list RS, št. 43/11).

¹¹³ Tretji odstavek 5. člena ZVZD-1.

VPLIV DIGITALIZACIJE NA PRAVO

Že pred časom je naše življenje spremenila tehnologija, vendar takrat nismo pričakovali, da bo prišlo do sobivanja z robotom. Zaradi razvoja elektronike ter mikroprocesorjev, ki je po načelu Moorovega zakona bliskovito poskočil, je vzporedno sledila tudi vedno večja in zmogljivejša robotizacija.¹¹⁴ Z globalizacijo in vedno bolj zmogljivimi napravami, je elektronika svet pripeljala do takšnega, kot ga poznamo danes. Najprej je robot pomenil le avtomatiziran sistem, ki nam je pomagal pri opravljanju težjih opravil, danes pa vsesplošno zamenjuje človeka. Če smo še ne dolgo nazaj bili priča razvoju robotskega sesalnika, imamo danes težave, kdo odgovarja v primeru nesreč avtonomno vozečih vozil z vgrajeno umetno inteligenco. Razvoj poteka v smeri, ki robotom vgrajujejo umetno inteligenco. Slednji imajo namreč možnost, da se na podlagi vzorcev vedenja človeka in okolice nenehno učijo in spreminjajo, čeprav ni nujno, da so vzorci po katerih se učijo pravilni. Najpametnejši roboti lahko danes pomagajo pri reševanju žrtev iz gorečih hiš, sodelujejo v vojaških misijah, operirajo ljudi ali napovedujejo nihanje borznih indeksov. Kaj pa se zgodi, ko se ljudje zaradi robotove napake znajdejo v življenjski nevarnosti ali celo umrejo?

Kako izbrati prioriteto med otrokom, nosečnico in starostnikom? To je samo eden izmed mnogih primerov, ko se mora robot od situacije do situacije različno opredeliti.

---

¹¹⁴ Britannica. Moore's law computer science. 2019. Dostopno na: <https://www.britannica.com/technology/Moores-law>.

S področja umetne inteligence je to danes sicer že mogoče, vendar kakšna je takrat odgovornost robota ob napačni izbiri?

TRIJE ZAKONI ROBOTIKE

Avtor znanstveno fantastičnih zgodb, Isaac Asimov, je v delu *Runaround*¹¹⁵ iz leta 1942 zapisal tri zakone robotike (ang. *Three laws of robotics*):

- (a) robot človeka ne sme poškodovati oziroma mu škodovati s svojim nedelovanjem;
- (b) robot mora ubogati ukaze ljudi, razen če so v nasprotju s prvim zakonom;
- (c) robot mora zaščititi sebe, razen če je to v nasprotju s prvima zakonoma.¹¹⁶

IZZIVI V PRAVU

Evropska unija je ukrepala v zvezi s pravnimi in etičnimi vprašanji, ki jih odpirajo nove tehnologije tako, da je Evropski parlament 16. februarja 2017 sprejel resolucijo s priporočili Komisije o pravilih civilnega prava o robotiki (v nadaljevanju: predlog Resolucije).¹¹⁷ Po njihovem predlogu, bi roboti imeli ustvarjen pravni status elektronskih oseb. Slednje bi bile odgovorne za škodo, ki jo povzročijo, kadar samostojno sodelujejo (59. odstavek predloga Resolucije). Zaenkrat smo po mnenju mnogih strokovnjakov še v fazi, ko tehnologija dosega le nivo šibke umetne inteligence.¹¹⁸ Vsekakor pa se bliža čas, ko bo, zaradi umetne inteligence na višjem nivoju, za dejanja, ki jih stori, robot odgovarjal sam. Predlog Resolucije v odstavkih od 49. do 56. navaja, da je odgovornost vsaj do sedaj na človeku.

ROBOTIZACIJA V VOJSKI

---

¹¹⁵ Asimov I., *I Robot: Runaround*, 1942, Street and Smith Publication, ZDA, str. 20-33.

¹¹⁶ European Parliament, *Europe Civil Law Rules in Robotics*, 2016, European Union, str. 12.

¹¹⁷ Predlog Resolucije Evropskega parlamenta s priporočili Komisije o pravilih civilnega prava robotike, Uradni list Evropske unije, št. 2015/2103(INL), z dne 16. 2. 2017.

¹¹⁸ IBM. *Strong AI*. 2020. Dostopno na: <https://www.ibm.com/cloud/learn/strong-ai>.

Roboti se v vojaške namene uporabljajo za daljinske napade na nasprotnika, nadziranje zračnega prostora, reševanje in lociranje ponesrečencev. Težava se pojavi ali je dejanje vključevanja robotov v vojaške namene etično? Ameriška vojska od leta 2005 razvija Avtonomni sistem Rotorcraft Sniper, ki je zmožen prepoznati nasprotnike in jih pokončati s pomočjo brezpilotne naprave.¹¹⁹ Kako pa robot loči ostrostrelca od civilista in kdaj je sistem dovolj dober, da bi bila uporaba takšnega sistema legitimna in etična?

Vir: <https://newatlas.com/autonomous-rotorcraft-sniper-system-packs-338-caliber-rifle-controlled-by-xbox-360-pad/11559/?fbclid=IwAR2S3gm8P6B1WBczfFrXjIhuvj55HE1n8AU0Fvup8OaQ2ipJ1tyz2pObsXs>.

V vojaškem sektorju je razvoj robotike zelo intenziven na področju avtonomnih zračnih plovil. Od njih je najbolj uporabljeno vojaško brezpilotno letalo (ang. *drone*). S pravnega vidika je uporaba brezpilotnih letal vprašljiva glede preletov nad tujim ozemljem. Višje sodišče v Pešavarju je 9. maja 2013 (ang. *Peshawar High Court: PHC*) razsodilo, da so ameriški brezpilotni napadi v Pakistanu nezakonito kršili državno suverenost in očitno kršili temeljne človekove pravice ter določbe Ženevskih konvencij. V sodbi je določeno, da morajo ameriške oblasti plačati odškodnino za žrtve in uničeno premoženje.¹²⁰

ROBOTIZACIJA V MEDICINI

Med največjimi napredki v svetu robotizacije je tudi medicina. V situacijah, ki so jih strokovnjaki preučili in preizkusili, je povsem jasno, kaj lahko robot počne in kaj ne. Vendar se ob tem poraja veliko zapletenih etičnih vprašanj. Na primer kaj naredi robot v domu za ostarele, če pacient ne želi jemati zdravil, ki mu jih ponuja? Bolnik bi moral jemati to zdravilo, da ne bo zbolel oziroma, da bo ozdravel. Robot bi moral

¹¹⁹ New Atlas. Autonomous Rotorcraft Sniper System packs.338-caliber rifle controlled by Xbox 360 pad. 2009. Dostopno na: <https://newatlas.com/autonomous-rotorcraft-sniper-system-packs-338-caliber-rifle-controlled-by-xbox-360-pad/11559/?fbclid=IwAR2S3gm8P6B1WBczfFrXjIhuvj55HE1n8AU0Fvup8OaQ2ipJ1tyz2pObsXs>.

¹²⁰ Maira Hayat, *Empire's accidents: Law, lies, and sovereignty in the "war on terror" in Pakistan*, 2020, SAGE Publications, str. 15-17.

hkrati spoštovati bolnikove želje in strokovna načela. Znanstveniki poudarjajo, da se s podaljševanjem seznama možnih ukrepov, etično načelo vedno bolj zapleta.¹²¹ Zakon o pacientovih pravicah¹²² (v nadaljevanju: ZPacP) v 20. členu določa, da ima pacient pravico do obveščenosti. To pomeni, da mora biti pacient obveščen, da bo poseg opravil robot. Ravno tako ZPacP v 21. členu navaja, da ima pacient pravico, da sodeluje pri izbiri in načinu zdravljenja. Pacient je torej tisti, ki bo izbiral ali želi, da poseg opravi zdravnik ali robot oziroma, da mu zdravlila nudi zaposleni v domu ali robot. Problemi se bodo pojavili, ko bodo roboti v celoti nadomestili zdravstveno osebje.¹²³

VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

Veliko dilem se pojavlja tudi pri vprašanju, kako je glede osebnih podatkov, do katerih bo lahko dostopal?. Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta o varstvu podatkov¹²⁴ določa pravne smernice. Roboti zbirajo in proučujejo podatke z namenom, da lahko preprečijo nesreče in zagotovijo večjo varnost ljudi, vendar se lahko tudi tukaj pojavijo težave. Upoštevajoč še Predlog Resolucije Evropskega parlamenta, ki določa, da je treba razvijati ustrezne zaščitne mehanizme, možnost človeškega nadzora, preverjanja delovanja robotov ter glede možnosti avtomatiziranega in algoritemskega sprejemanja samostojnih odločitev robotov. Podatke, ki jih pridobiva robot lahko zlorabijo računalniški hekerji, ter prevzamejo oblast nad avtonomnimi vozili, roboti v operacijski sobi, itd.¹²⁵

ZAKLJUČEK

Isaac Asimov je v svoji zgodbi iz leta 1946 »Evidence«¹²⁶ napisal, da kandidata za župana, obtožujejo, da je robot. Menil je da zato, ker je tako časti vredna in

---

¹²¹ ScienceNewsforStudents. Teaching robots right from wrong. 2017. Dostopno na: <https://www.sciencenewsforstudents.org/article/teaching-robots-right-wrong>.

¹²² Zakon o pacientovih pravicah (ZPacP), Uradni list RS, št. 15/08, 55/17 in 177/20, z dne 11. 2. 2008.

¹²³ Kraljič S., Ivanc T., Pravni izzivi uporabe robotov v medicini, 2019, Univerzitetna založba Univerze v Mariboru, Maribor, str. 40-43.

¹²⁴ Uredba (EU) Evropskega parlamenta in Sveta o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov), Uradni list Evropske unije, št. 2016/679, z dne 27. aprila 2016, 1. in 2. člen.

¹²⁵ Kraljič S., Ivanc T., Pravni izzivi uporabe robotov v medicini, 2019, Univerzitetna založba Univerze v Mariboru, Maribor, str. 41.

¹²⁶ Asimov I., I Robot: Evidence, 1946, Street and Smith Publication, ZDA, str. 114-131.

nepristranska oseba. Strokovnjak, ki je bil poklican, da pomaga dognati resnico je dejal: »Preprosto ne morete razlikovati med robotom in odličnimi ljudmi.«¹²⁷ V veliko primerih sta lahko robotika in robotizacija pomoč človeku, vendar se iz etičnega vidika lahko stvar hitro spreobrne v breme ali nočno moro nedolžnim ljudem. Kdo pri tem odgovarja? Lastnik, razvijalec, prodajalec robota? Na znanstvenikih, raziskovalcih, zakonodajalcih ter na vseh nas je, da bodo roboti v prihodnosti izkazovali zgledno vedenje. Tehnološki napredek bo vedno prehiteval zakonodajalca. Vedno bomo v igri dohitevanja in zmerom bomo zaostajali.

Sanja Čahuk

PRIHODNOST POTOVANJ Z DIGITALNIM ZELENIH POTRDILOM

Evropska komisija je 17. marca 2021 izdala predlog uredbe o okviru za izdajanje, preverjanje in priznavanje interoperabilnih potrdil o cepljenju, testu in preboleli bolezni za olajšanje prostega gibanja med pandemijo COVID-19 (digitalno zeleno potrdilo)¹²⁸. Kot razlog predlagane zakonodaje je izpostavljena predvsem pravica državljanov Evropske unije (EU) do prostega gibanja in prebivanja v EU, ki jo ima vsak državljan EU na podlagi člena 21 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Vendar pa so ukrepi, ki so jih države članice sprejele za omejitev širjenja okužb s COVID-19, močno vplivale na to pravico.

---

¹²⁷ Prav tam, v izvirniku: "You just can't differentiate between a robot and the very best of humans.", str. 122.

¹²⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=COM:2021:130:FIN> (5.4.2021).

Digitalna zelena potrdila bodo predstavljala digitalno dokazilo, da je oseba cepljena proti COVID-19; je prejela negativen rezultat testa ali je ozdravela po okužbi s COVID-19. Potrdilo bo lahko izdano v digitalni in/ali papirni obliki, opremljeno bo s kodo QR, bo varno in brezplačno, izdano v jeziku države članice in v angleščini, ter veljavno v vseh državah EU. Za izdajo potrdila bodo pristojni nacionalni organi. Digitalna zelena potrdila naj bi olajšala prosto gibanje znotraj EU, ne bodo pa predstavljala pogoja za to. Digitalno zeleno potrdilo se bo cepljeni osebi izdalo ne glede na uporabljeno uradno potrjeno vrsto cepiva, države članice pa se lahko odločijo vključiti tudi osebe, ki so bile cepljene z drugimi cepivi.¹²⁹

Sistem digitalnega zelenega potrdila je začasni ukrep. Prenehal se bo uporabljati, ko bo Svetovna zdravstvena organizacija razglasila konec izrednih mednarodnih zdravstvenih razmer zaradi pandemije COVID-19.¹³⁰

vir: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_21_1208

KAJ PA VARSTVO PODATKOV IN PREPOVED DISKRIMINACIJE?

V skladu s členoma 168 (1) in (7) PDEU so države članice EU pristojne za opredelitev najprimernejših ukrepov za varovanje javnega zdravja, medtem ko EU takšne politike dopolnjuje.¹³¹

¹²⁹ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans/covid-19-digital-green-certificates_sl (5.4.2021).

¹³⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_21_1181 (5.4.2021).

¹³¹ <https://eulawlive.com/op-cd-the-eu-digital-green-certificate-proposed-framework-how-does-it-interact-with-data-protection-law-by-olga-gkotsopoulou-and-daniela-galatova/> (5.4.2021).

Ne glede na končno tehnološko izvedbo, Splošna uredba EU o varstvu podatkov (GDPR) zahteva spoštovanje določenih načel. Da so takšni podatki vedno bolj v središču pozornosti kibernetičnih kriminalcev, dokazuje uhajanje podatkov iz zdravstvenega laboratorija v Franciji Februarja 2021, kjer so bile ogrožene informacije o približno 500.000 osebah. Kar se prepovedi diskriminacije tiče, je zagotavljanje javnega zdravja, varovanje človekovih pravic in lažje gospodarsko preživetje države treba uravnotežiti z morebitnimi negativnimi posledicami uvedbe takega potrdila. S pravnega vidika diskriminacija ne sme biti izvršena na podlagi starosti, spola ali ekonomskega statusa. Razlikovanje med nekaterimi skupinami prebivalstva pa je npr. mogoče na podlagi hitrejšega dostopa do cepiva za nekatere visoko tvegane in družbeno pomembne sektorje. Hkrati taka potrdila nalagajo zasebnim subjektom, da uveljavljajo potencialno diskriminatorne obveznosti v smislu horizontalnih učinkov človekovih pravic. Lastnik restavracije ali letalski prevoznik bo najverjetneje moral zavrniti ponudbo storitev tistim, ki nimajo takega potnega lista. Hkrati takšna horizontalna diskriminacija povzroča številne daljnosežne pomisleke, zlasti glede na to, da se ne bodo mogli cepiti prav vsi zaradi takšnih ali drugačnih razlogov (npr. zdravstvenih).¹³²

Kot je izpostavil minister za zdravje Janez Poklukar, Slovenija podpira uvedbo digitalnega potrdila, pri tem pa kot ključno izpostavlja tudi upoštevanje načela nediskriminacije.¹³³ Menim, da bo morda prav iskanje ravnotežja med načelom nediskriminacije in vzpostavljanjem novih mehanizmov za varovanje javnega zdravja v praksi težavno.

---

¹³² Gstrein Oskar, J., Kochenov, D. and Zwitter, A. A Terrible Great Idea? COVID-19 'Vaccination Passports' in the Spotlight. 2021. The Centre on Migration, Policy & Society, University of Oxford, str. 19-26.

¹³³ <https://www.iusinfo.si/medijsko-sredisce/dnevne-novice/280587> (5.4.2021).

**IZVEN ŠTUDIJSKIH
KLOPI**

PREJEMNIKI NAGRAD UNIVERZE V MARIBORU

ALJOŠA POLAJŽAR, prejemnik Nagrade Andreja Perlacha Univerze v Mariboru

Kdo se lahko poteguje za to nagrado?

Vsak študent, ki je svoje znanstveno-raziskovalno delo objavil v različnih publikacijah in za ta dela še ni prejel druge univerzitetne nagrade.

Ali lahko poveš kaj več o svojem raziskovalnem delu?/svojih dosežkih?

Ti članki so se nanašali predvsem na področje temeljnih načel kaznovalnega prava. Zahteve po jasnosti kaznovalnih norm (načelo zakonitosti), spoštovanju privilegija zoper samoobtožbo (sekcijsko merjenje hitrosti), sankcioniranje sovražnega govora ipd.

Kakšna je bila tvoja izkušnja v 1. letniku na PF UM? In kaj si odnesla od študija na PF UM?

Najtežji letnik zaradi predmeta Rimsko pravo. Po drugi strani pa sem si oddahnil, ker sem ugotovil, da je bila odločitev za vpis na PF UM ta prava. Leta študija v celostnem smislu so še zadnja šola pred samostojnim odraslim življenjem. PF UM te na ta prehod dobro strokovno pripravi.

Imaš kakšno anekdoto iz časa študija?

Veliko – sploh z mednarodnih tekmovanj iz tujine, kjer se je vedno kaj zanimivega zgodilo.. Ampak po uveljavljenem mednarodnem načelu »what happens in Vegas stays in Vegas«...

Kaj najraje počneš v prostem času?

Odklopim od dela in razmišljanja, spremljam aktualno družbeno dogajanje. Preživim čas z najbližjimi – v obliki sprehodov, pohodov, pogovorov, Netflix (humor in drame) in drugo.

Knjižni predlog?

Aforizmi in razmišljanja (2020) od zasl. prof. dr. Šimeta Ivanjka. Vsak študent prava bi moral tekom študijskih let najti nekaj časa, da prebere kakšno knjigo, ki spodbudi razmišljanje o njegovem bodočem poklicu, poslanstvu, izzivih itd. Tovrstna dela so življenjsko poučna ter odstopajo od klasičnih pravnih učbenikov, ki jih v okviru študija prebiramo vsako leto.

HANA ŠROT, prejemnica Rektorjeve nagrade Univerze v Mariboru

Kdo se lahko poteguje za to nagrado?

Pravilnik o podelitvi častnih naslovov, priznanj in nagrad UM pravi, da je namen Rektorjeve nagrade nagraditi študijske uspehe študentov. Zanj lahko kandidirajo najboljši študenti članic Univerze v Mariboru, ki so redno napredovali in diplomirali, magistrirali ali zaključili novit magistrski študij največ 1 leto pred 1. marcem tekočega leta.

Ali lahko poveš kaj več o svojih dosežkih?

Poleg dobre povprečne ocene na obeh stopnjah študija sem bila praktično cel študij aktivna članica društva Evropskega združenja prava – ELSA Maribor in ELSA

Slovenija, v sklopu česar smo organizirali številne seminarje, konference ter druge dogodke za študente Pravne fakultete. Udeležila sem se tudi več tekmovanj, med drugim trikrat tekmovanja s področja mednarodne trgovinske arbitraže »Willem, C. Vis International Commercial Arbitration Moot«, mednarodnega tekmovanja »European Law Moot Court« in mednarodnega tekmovanja s področja investicijske arbitraže »Foreign Direct Investment International Arbitration Moot«.

Na državnem tekmovanju Prav(n)a rešitev smo z ekipo osvojili 1. mesto. Poleg tega sem v študijskem letu 2018/2019 na mednarodnem tekmovanju Willem C. Vis Moot osvojila nagrado za enega izmed najboljših govorcev tekmovanja – »honorable mention for individual oralist«.

Kakšna je bila tvoja izkušnja v 1. letniku na PF UM? In kaj si odnesla od študija na PF UM?

Iskreno lahko rečem, da sem v študiju na PF UM resnično uživala in kljub temu da je bilo v letih študija seveda precej dela, je bila vedno prisotna tudi (najmanj) enaka mera zabave. Menim, da na fakso nisem pridobila zgolj teoretičnega znanja, temveč tudi določeno mero praktičnega znanja, ki je bilo več kot dobrodošlo pri prehodu iz študentke v odvetniško pripravnico. Fakulteta poleg rednega študija resnično ponuja ogromno priložnosti, poleg vseh tekmovanj, raziskovalnih projektov ter drugih oblik povezovanja študentov tudi Erasmus+ izmenjavo, kar sem sama izkoristila za en semester študija na Vrije Universiteit v Bruslju v Belgiji.

Prostor za odgovor na to vprašanje si želim izkoristiti še za nekakšen poziv vsem študentom, da se tekom študija na Pravni fakulteti čim bolj angažirajo, izkoristijo priložnosti, ki jih fakulteta ponuja in na ta način bodisi na drugačen način spoznajo že znano področje prava bodisi spoznajo področje prava, ki ga zgolj pri študiju morda ne bi. Vsaka stvar, ki se je lotiš, ti prinese neko novo širino, stkejo se nova poznanstva, pridobijo dodatne izkušnje in ustvarijo novi spomini.

Imaš kakšno anekdoto iz časa študija?

Anekdote se je nabralo veliko, predvsem z vseh tekmovanj, kjer je bilo precej (metaforičnih) vzponov in (dejanskih) padcev, ampak naj le-te ostanejo v intimni sferi takrat prisotnih. :)

Kaj najraje počneš v prostem času?

Zelo rada potujem, se družim z najbližjimi, poslušam glasbo in obiščem kakšen koncert ali festival. Povedano drugače, v zadnjem obdobju mi ostaja veliko prostega časa.

Knjižni predlog?

Jack Kerouac – On the Road

ŽIVA ŠUTA, prejemnica Perlachovega priznanja Univerze v Mariboru

Kdo se lahko poteguje za to nagrado?

Perlachovo priznanje se podeljuje skupinam za raziskovalne dosežke na različnih področjih. Sama sem skupaj s študentko Klaro Avsec iz FERI UM prejela Perlachovo priznanje za znanstvenoraziskovalne dosežke na družboslovnem področju za objavljen članek 'The European whistleblowing directive: a legislative barrier between journalists and their sources?', v katerem smo preučili novo direktivo EU o zaščiti žvižgačev in članek tudi objavili v mednarodni reviji Media, Culture & Society.

Komisija presoja tudi druge aktivnosti študenta. V lanskem letu sem sodelovala v Študentskem inovativnem projektu za družbeno korist na temo digitalizacije in njenega vpliva na človekove pravice, Projektu nadzora nad delovanjem policije v sodelovanju s FVV UM in tekmovala na Študentski pravdi. Redno sodelujem pri

dogodkov na PF UM, kot je bila npr. Čajanka pravnških poklicev, prav tako pomagam drugim študentom kot tutorica pri predmetih Rimsko pravo ter Družinsko in dedno pravo. Poleg tega sem bila pomočnica urednice študentskega glasila Iusto Iure, prostovoljno pa svetujem v humanitarnem društvu Pravo za vse. V lanskem letu sem diplomirala kot ena izmed 5% najboljših študentov v generaciji, za kar sem prejela tudi Nagrado za najboljšo študentko Mestne občine Ptuj.

Ali lahko poveš kaj več o svojem raziskovalnem delu?

Članek je nastal na podlagi raziskave, ki smo jo izvedli na projektu PKP leta 2019 pod mentorstvom prof. Šepca, asist. Stajnkota, prof. Žilič Fišer iz FERI in Matije Stepišnika iz Večera. V tem projektu smo na zaščito žvižgačev pogledali iz različnih zornih kotov - analizirali smo ureditev v kazenskem in prekrškovnem pravu, ZIntPK, delovnem pravu ter z vidika prava EU in mednarodnega prava. Po 4 mesecih raziskovanja smo svoje ugotovitve strnili v skupni dokument, kasneje pa je iz dela, ki je obravnaval pravo EU nastal članek za mednarodno revijo Media, Culture & Society.

Kakšna je bila tvoja izkušnja v 1. letniku na PF UM? In kaj si odnesla od študija na PF UM?

Na fakulteti je potrebno veliko časa presedeti za knjigami in se resno posvetiti študiju. Sama sem to prebrodila tako, da sem študij vzela kot izziv, si zadala majhne cilje in vsak dan naredila nekaj za doseg te ciljev. Kar hitro sem tudi spoznala, da se na PF UM 'veliko dogaja' in da lahko vsak študent pokaže svoje sposobnosti na raznih tekmovanjih, v raziskovanju, pa tudi v športu in umetnosti. Letos sem prejela 2. nagrado Študentskega sveta UM za kratek plesni film z naslovom 'Plesna miniatura'.

Imaš kakšno anekdoto iz časa študija?

Najbolj mi je v spominu ostalo tekmovanje Jessup. Gre za mednarodno tekmovanje iz znanja mednarodnega javnega prava, na katerem se vsako leto za razne nagrade in častne nazive poteguje povprečno 700 fakultet iz vsega sveta. Po oddaji pisnih izdelkov za 'Applicant' (tožnika) in 'Respondent' (toženca) se začne ustni del tekmovanja (pleading). Dva tekmovalca iz skupine zastopata svojo stranko proti

dvema tekmovalcema nasprotne stranke, sodniki pa vmes postavljajo vprašanja. Pred tribunalom petih sodnikov sem na istem pleadingu bila ocenjena s strani enega izmed sodnikov z najmanj točkami, od drugega pa z največ. V spomin se mi je vrnilo to tekmovanje, ker sem 'stopila iz svoje kože', pa tudi zato, ker me je naučilo, da ima vsak svoj pogled na določen pravni problem.

Kaj najraje počneš v prostem času?

V prostem času rada obiščem gledališče, najraje baletne predstave, ker tudi sama rada plešem. Za sprostitev rada grem tudi na dolge sprehode ali pa na tenis.

Knjižni predlog?

Jostein Gaarder: Zofijin svet.

ŠTUDENTI PRAVNE FAKULTETE NA MEDNARODNIH TEKMOVANJIH

PHILIP C. JESSUP MOOT COURT COMPETITION

Tekmovalke: Nina Berglez, Ilona Osrajnik, Živa Šuta in Eva Žagar

Mentorji: Leon Brulc, Admir Muratović, doc. dr. Petra Weingerl, Magister Juris, DPhil (Oxford), univ. dipl. prav., dipl. ekon. (UN) in red. prof. dr. Matjaž Tratnik, univ. dipl. prav.

Philip C. Jessup International Law Moot Court Competition je največje mednarodno tekmovanje, ki se osredotoča na vprašanja mednarodnega javnega prava in poteka v obliki simulacije postopka pred Meddržavnim sodiščem v Haagu. Sodelujoče ekipe, ki jih je bilo letos skorajda 700 (3000 tekmovalcev iz 100 različnih držav in jurisdikcij) se med seboj pomerijo v reševanju hipotetičnega primera, ki se nanaša na štiri področja mednarodnega prava. Tokratni primer je obsegal problematiko zaprtja državnih mej v času pandemije, vprašanja podelitve diplomatskega azila, pristojnosti Meddržavnega sodišča za obravnavanje nasprotnega zahtevka in odgovornosti države za sestrelitev letala.

Tekmovanje vsako leto poteka v dveh fazah, in sicer se skupine pomerijo tako v pisni predstavitvi pravnih argumentov kot v 45-minutnem ustnem zagovoru rešitev problemov pred priznanimi pravniki, sodniki, odvetniki in profesorji. Pisni del se je letos uradno pričel 11.9.2020 z objavo fiktivnega primera, vendar so se tekmovalke začele pripravljati na tekmovanje že med poletjem s študiranjem teorije mednarodnega javnega prava. V naslednjih 4 mesecih je ekipa raziskovala posamezne tematske sklope ter ob vodstvu in usmeritvah mentorjev oblikovala in dopolnjevala

pravne argumente v obliki tožbe za tožnika in kot odgovora nanjo za toženca. V začetku januarja pa je sledila oddaja pisnih izdelkov.

Ekipa se je pred uradnim pričetkom ustnega dela Jessup tekmovanja udeležila interkontinentalnih bojev (Jessup Intercontinental Friendly Rounds). Zaradi Covid-19 ukrepov so se vsa ustna tekmovanja izvedla preko spletne platforme Yaatly, ki je bila ustvarjena posebej za potrebe Jessup tekmovanja. Priprave na ustni del tekmovanja so tekmovalke pričele v sredini januarja, in sicer s pripravo in oblikovanjem govorov ter podkrepitvijo argumentov, predstavljenih v pisnem memorialu. Interkontinentalni boji, ki se jih je udeležilo osem ekip iz sedmih različnih držav, so potekali prvi teden v marcu, v katerem je naša ekipa tekmovala proti trem ekipam iz Latvije, Francije in Malezije, proti vsaki ekipi enkrat kot tožnik in enkrat kot toženec. Vsako posamezno tekmo je ocenjevalo pet »sodnikov«, pravnikov iz različnih delov sveta. Tekmovalke so prejele nagrado za najboljši pisni izdelek tako za tožnika kot tudi za toženca.

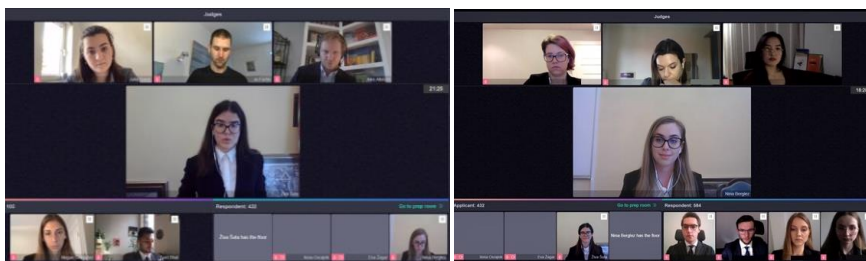

9.3.2021 se je uradno pričel še ustni del Jessup tekmovanja, kjer so tekmovalci skupno opravili 2000 »mootov« v prvih treh tednih. Prvi teden je bil namenjen poskusnim tekmam (enkrat kot tožnik in enkrat kot toženec), da se tekmovalci seznanijo in uvedejo v uporabo spletne platforme, nato pa sta sledila dva tedna tekem (dvakrat kot tožnik in dvakrat kot toženec), kjer so si ekipe prizadevale doseči čim boljše rezultate za uvrstitev v naslednji krog (Advanced Rounds). Naša ekipa je tekmovala proti ekipam iz Indije (National Law University, Jodhpur), Italije (Università di Cagliari), Bangladeša (University of Asia Pacific), Rusije (Mari State University),

Združenih držav Amerike (Brooklyn Law School) in Kitajske (Huazhong University of Science and Technology).

Ekipi se je uspelo uvrstiti med 168 najboljših ekip na svetu, kar pomeni, da so v tednu od 30.3. do 7.4.2021 zastopale fakulteto še na štirih tekmah proti ekipam iz Gruzije (Free University of Tbilisi), Združenega Kraljestva (University of Cambridge), Poljske (Jagiellonian University Cracow) in Rusije (Moscow State University named after M.V. Lomonsov).

Ekipa PF UM je na svetovnem delu tekmovanja (Global Rounds) med 571 ekipami zasedla skupno 84. mesto (Preliminary & Advances Rounds), kar predstavlja 15% najboljših. Živa Šuta se je uvrstila med 250 najboljših govorcev, Nina Berglez pa je kot govorka dosegla 296. mesto (White & Case Advanced Rounds all oralists).

IZKUŠNJE IN ANEKDOTE

Ilona Osrajnik

»Zadnje tri dni pred oddajo smo na fakulteti skupaj z mentorji izpopolnjevale in zaključevale pisni izdelke. Argumente smo popravljale in dopolnjevale še do zadnjega trenutka, vendar smo kljub paniki in stresu uspele oddati memoriale 40 sekund pred rokom. In to je bil eden izmed trenutkov, ki si ga bom najbolj zapomnila, saj to je tisto, kar ti Jessup lahko ponudi – ustvarjanje prijateljstev v situacijah, ki jih razume zgolj tisti, ki je doživel Jessup.«

Živa Šuta

»Jessup me je naučil, kako se osredotočiti na pravni problem in ga natančno raziskati. Tekmovati je bilo sprva malo zatražujoče, saj raziskovanje problema poleg študijskih obveznosti zahteva veliko truda in časa, vendar se je na koncu izkazalo, da na 'moot' tekmovanju pridobiš nove izkušnje in znanje, tako pravno kot praktično, ki jih sicer ne bi. V spominu mi bodo najbolj ostali ustni pleadingi in njihov izživ odgovaranja na bolj ali manj zahtevna vprašanja sodnikov medtem, ko poskušaš obdržati 'straight face' in 'calm demeanor'.«

Nina Berglez

»Kljub veliko vloženega truda, neprespanih noči in tudi nekaj potočenih solz, bo Jessup v mojem spominu ostal kot izjemna in odlična izkušnja, ki bi jo z veseljem ponovila. Udeležba na Jessup-u mi je ob enormni količini pridobljenega znanja omogočila, da osvojim oblikovanje trdnih pravnih argumentov ter slednje tudi prepričljivo zagovarjam pred uglednimi pravniki. Hkrati, pa Jessup predstavlja čudovito priložnost spoznati in navezati stik s študenti prava z vsega sveta. Motivacijska misel, ki se mi je najbolj vtisnila v spomin in me vodila skozi Jessup je: "Ni nujno, da je tvoj argument zares najmočnejši, šteje predvsem, kako prepričljivo ga predstaviš, zato samo zaupaj vase!".«

Eva Žagar

»Tekmovati na Jessup Moot Court Competition je edinstveno doživetje, ki presega izkušnje in znanje pridobljeno tekom študija na pravni fakulteti. Aktivno sodelovanje na takšnem tekmovanju brez dvoma pripomore k razvijanju spretnosti in veščin potrebnih vsakemu pravniku. Jessup je tako najboljše mesto za pridobivanje znanja s področja mednarodnega javnega prava, pri čemer pa ne gre zgolj za golo osvajanje teorije temveč tudi za pridobivanje praktičnih izkušenj načrtovanja svojih argumentov, pravnega nagovarjanja sodišča ter obvladovanja različnih taktik in strategij povezanih in inkorporiranih v delo pravnika. Nenaazadnje pa ne smemo pozabiti, da je bistvo tekmovanja tudi in predvsem v sklepanju novih poznanstev ter tkanju novih prijateljstev trdno povezanih z neprecenljivo izkušnjo, ki je Jessup tekmovanje.«

WILLEM C. VIS INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRATION MOOT COMPETITION

Tekmovalci: Jasmina Mitev, Jan Dolenc, Ema Turnšek

Mentorji: asist. Denis Baghrizabehi, Lina Burkelc Juras, Stefan Danojević in Petra Zupančič

Pravna fakulteta Univerze v Mariboru se je v študijskem letu 2020/21 udeležila 28. zaporednega tekmovanja Willem C. Vis International Commercial Arbitration Moot. Tekmovanje se sicer tradicionalno vsako leto izvaja na Dunaju v živo, vendar je zaradi epidemioloških razmer tekmovanje tako v lanskem in kot tudi v letošnjem letu potekalo virtualno preko portala Zoom. Kljub dejstvu, da smo člani skupine hkrati tekmovalni vsak pred svojim računalnikom ter v ločenih prostorih, nas to ni oviralo pri tem, da predstavimo svoje argumente, odgovorimo na postavljena vprašanja ter tako uspešno zastopamo svoje stranke v postopku arbitraže.

Naša prva naloga je bila oddaja dveh memorandumov, in sicer za obe stranki arbitražnega postopka, kjer sem smo se predstavljenega problema lotili s konstruktivnim reševanjem, smiselno oblikovali trdne argumente ter poiskali ustrezno literaturo, s čimer smo podprli trditve naše stranke. Pri pripravi

memorandumov smo bili omejeni na trideset strani samega teksta za posamezno stranko, zato smo morali svoje argumente oblikovati kar se da smiselno in jedrnato.

Ekipo Pravne fakultete Maribor smo tokrat sestavljali le trije študenti in sicer: Jasmina Mitev, Ema Turnšek in Jan Dolenc. Prvo literaturo za lažjo predstavo o samem tekmovanju smo dobili že poleti. Pod mentorstvom asist. Denisa Baghrizabehija, Line Burkelc Juras, Stefana Danojeviča in Petre Zupančič smo se že od septembra 2020 intenzivno pripravljali na reševanje kompleksnega primera, ki se je nanašal na prodajo cepiva proti virusu COVID-19.

Naša prva naloga je bila oddaja dveh memorandumov, in sicer za obe stranki arbitražnega postopka, kjer sem smo se predstavljenega problema lotili s konstruktivnim reševanjem, smiselno oblikovali trdne argumente ter poiskali ustrezno literaturo, s čimer smo podprli trditve naše stranke. Pri pripravi memorandumov smo bili omejeni na trideset strani samega teksta za posamezno stranko, zato smo morali svoje argumente oblikovati kar se da smiselno in jedrnato. Ob tedenskih napotkih naših mentorjev in skupnimi sestanki, smo razdelali in dodelali vsak argument posebej. Prvi izdelek smo oddali decembra, drugega pa konec januarja. Sledil nam je ustni del tekmovanja, pri katerem smo si sestavili govore in se pripravljali na vprašanja o samem primeru. Zadevo smo dodobra naštudirali, da nas vmesna vprašanja niso mogla zмести. Tekom priprav na finalno tekmovanje smo se udeleževali tudi številnih predtekmovanj oziroma "pre-moot" tekmovanj. Nastopili smo na PreMootu v Brnu, ki predstavlja otvoritev tovrstnih priprav in nadaljevali s PreMootom v Hannoveru, Atenah, Galiciji, Lvivu in Budimpešti. To nam je dalo neprecenljive izkušnje in vzpodbudo za naprej. Pomerili smo se s številnimi ekipami, kot so- Masaryk University iz Češke, Ivan Franko National University of Lviv iz Ukrajine, National Law University iz Indije, Bucerius Law School iz Nemčije, ki so bili tudi zmagovalci letošnjega tekmovanja, Brooklyn Law School iz Združenih držav Amerike, Bilkent University iz Turčije, Catholic University Milan iz Italije in še bi lahko naštevali. Tovrstna predtekmovanja so bila odlična priprava na glavno tekmovanje, ki je letos potekalo malo drugače - preko e-orodja Zoom. Kljub temu

nam je tekmovanje ponudilo dober vpogled v reševanje mednarodnih gospodarskih sporov pred arbitražnim tribunalom.

Tudi na finalnem delu tekmovanja, ki se je odvijalo od 26.3.2021 do 1.4.2021, smo se ob malo drugačni izvedbi dobro znašli in super oddelali naš del. Pomerili smo se z velikimi tekmeči, kot so University of Malaya, Russian School of Private Law, University of Pennsylvania in University of Ghent in uspešno zastopali našo Pravno fakulteto na enem izmed najprestižnejših mednarodnih tekmovanj, med nekaj manj kot 400 ekipami iz vsega sveta.

IZKUŠNJE IN ANEKDOTE

Emma Turnšek

»Vis Moot dojemam kot posebno izkušnjo, ki mi je dala res veliko. Tekom tekmovanja sem kaj kmalu opazila poglobljeno znanje - ne le na področju prava, temveč tudi napredek pri razumevanju in govorjenju angleškega jezika in "pravnega razmišljanja". Celotna izkušnja je bila sicer zahtevna in zelo naporna. Vmes so se pojavili trenutki, ko smo lovili roke oddaje ali pa nervozno čakali-vsake zase na naš govor sredi preemota. Vse to je na koncu skoraj pozabljeno, vredna le omembe. Vesela sem, da sem imela možnost sodelovati v tako super ekipi in cenim, da nam fakulteta omogoča sodelovanje na prestižnem tekmovanju kot je Vis moot.«

Jasmina Mitev

»Tekmovanje nam je doprineslo ogromno novih izkušenj. Pridobili smo znanja, ki jih s predavanji v predavalnicah ne. Kljub temu, da smo bili v letošnji ekipi le trije tekmovalci, smo uspešno sodelovali in na Dunaju, čeprav le virtualno, dobro zaključili. Vis Moot je bila zagotovo izkušnja, ki si jo bom zapomnila.«

Jan Dolenc

»Tekmovanje Vis Moot predstavlja izjemno izkušnjo, saj sem se v teh šestih mesecih naučil marsikaj novega, utrdil znanje angleškega jezika, izboljšal veščine javnega nastopanja in znanje pisanja daljših pisnih izdelkov. Tekmovanje omogoča, da svoje znanje preizkusiš neposredno proti svojim vrstnikom iz celega sveta, in sicer z ustnimi delom tekmovanja, ki sledi oddaji pisnih memorandumov. V tekmovanje smo vsi vložili zelo dosti truda, kar je bilo na koncu tudi razvidno iz naših uspešnih predstavitev. Ne glede na to, da je tekmovanje potekalo virtualno ter da smo se tudi z mentorji na tekmovanje vsak teden pripravljali virtualno, nas to ni prikrajšalo za vsa pridobljena znanja in izkušnje, ki jih tekmovanje Vis Moot nudi.«

MUNLawS

Tekmovalci: Eko Doedel, Lejla Veladžić, Maruša Mujdrica in Pina Hrovat.

Mentorji: asist. Jan Stajanko in Aljoša Polajžar

Tekmovanje MUNLawS poteka na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani.

Gre za simulacijo delovanja različnih organov Organizacije Združenih narodov. Ker razmere povezane z epidemijo koronavirusne bolezni niso omogočale izvedbe tekmovanja neposredno v Ljubljani, se je to letos preselilo v virtualno okolje na spletno platformo Zoom.

Tekmovanja, ki je v celoti potekalo v angleškem jeziku, smo se udeležili Eko Doedel, Lejla Veladžić, Maruša Mujdrica in Pina Hrovat.

S pripravami smo začeli v mesecu pred tekmovanjem, iskali smo relevantne članke in pravne vire ter druge vire in literaturo, ki so nam pozneje pomagali oblikovati dobre argumente in omogočili suveren nastop na tekmovanju. V okviru priprav smo o

temah tudi debatirali z asistentom Janom Stajnikom in mladim raziskovalcem Aljošo Polajžarjem, ki sta nas med pripravami in tekmovanjem s strokovnimi nasveti usmerjala in tako prispevala k našemu uspehu na tekmovanju.

Tekmovalke smo tekmoval v okviru Odbora Združenih narodov za človekove pravice. S sotekmovalci smo debatirale na temo COVID-19 in njegov vpliv na človekove pravice. Skozi podane argumente in debate, ki so se razvile, smo se dotaknili tem kot so pravica do izobraževanja, pravice starostnikov, teme (ne)obveznega cepljenja ter drugih. Po debatnem delu tekmovanja smo z delegacijami, ki so imele podobne interese kot države, ki smo jih zastopale me, oblikovali še resolucijo, kjer smo se opredelili do problemov, o katerih smo predhodno debatirali, in zapisali primerne rešitve za preprečitev prekomernega poseganja v človekove pravice v času pandemije koronavirusne bolezni.

IZKUŠNJE IN ANEKDOTE

Lejla Veladžić

»Zame je tekmovanje predstavljalo neko novo izkušnjo, ki jo bom lahko deležna kot študentka Pravne fakultete. Na začetku tekmovanja sem seveda imela tremo, saj nisem vedela, kaj naj si predstavljam, saj ima vsakdo različne izkušnje. Moram priznati, da je bilo nekaj zanimivega in zabavnega. Poleg tega, da tekom tekmovanja vadiš angleščino in svoje veščine nastopanja, obenem spoznaš nove ljudi in pridobiš ogromno znanja. V sakomur, ki se želi preizkusiti, želim sporočiti, naj ne odlaša in naj pogumno zakoraka proti novim priložnostim.«

Maruša Mujdrica

»Sodelovanje na MUN tekmovanju je bila zame nova izkušnja, ki bi jo z veseljem še ponovila. Iskanje virov, rešitev in primernih argumentov, dinamičnost, ter govorni nastopi, ki sem jih izvedla tekom tekmovanja, so mi in mi zagotovo še bodo pomagali na pravniški poti. Tekmovanje me je spodbudilo k razmišljanju o problematiki iz različnih zornih kotov, tudi

takih, ki jih mogoče osebno ne bi zagovarjala, pa sem jih kot delegatka Republike Avstrije na tekmovanju vseeno suvereno zagovarjala. Nenačadnje pa je bilo tekmovanje tudi dobra priložnost za (virtualno) srečanje in mreženje z vrstniki iz celega sveta, njihovi argumenti in njihov nastop pa so mi pomagali, da sem izboljšala svoje argumente in razširila razmišljanje.«

Pina Hrovat

»Tekmovanja MUNLawS sem se letos udeležila prvič. Najprej sem imela malo treme, ker je le bilo moje prvo MUNLawS tekmovanje in hkrati tudi prvo MUNLawS tekmovanje, ki je potekalo preko spleta, zaradi Covid-19. Udeležba na tekmovanju MUNLawS je obogatila moje znanje angleškega besedišča in izboljšala moje diplomatske veščine. Vikend MUNLawS si bom zapomnila kot zabaven vikend, kjer sem izboljšala nekatere svoje sposobnosti in hkrati spoznala ljudi iz drugih kultur.«

Tekmovalec Eko Doedel je tekmoval v Varnostnem svetu. Svojo izkušnjo opisuje v nadaljevanju.

»As an Erasmus student from The Netherlands, I was asked to participate in MUNLawS 2020 during my stay in Maribor. I competed in the Security Council where we debated the conflict in Nagorno-Karabakh. The Security Council included the countries which were in the council at that moment and three countries which were closely involved in the conflict. Since there was a relatively small group of countries represented it required everyone to be actively listening, vocal and well prepared. The Security Council also has the dynamics of VETOs which proved to be an important factor within this specific conflict. My strategy was to always lead the debate, bring up new topics, summarize and draw conclusions making sure that I was the dominant player. This strategy worked

for me since the Security Council is relatively small and you need to grab every opportunity to get the upper hand.

It was my first ever experience with such competition. Luckily, my home studies in European relations and the help from both fellow students and teachers contributed to my eventual win in the Security Council. Although the experience was different due to the pandemic it still provided the core challenges with lively debate, international relations, strategy and the required research. Thanks to this experience I have now introduced this competition at my home university and I can't wait to compete with them.«

Prejeli smo naslov najboljše univerzitetne delegacije (Best University Delegation), Eko Doedel je prejel naslov Best Univeristy Delegate, Maruša Mujdrica pa naziv Outstanding University Delegate.

TUJI ŠTUDENTI NA PRAVNI FAKULTETI UM

Karolina Berkun

Sem 21-letna študentka magistrskega programa na PF UM. Prihajam iz Ukrajine, iz čudovitega mesta Krivoj Rog. Junija 2020 sem uspešno zagovarjala diplomsko nalogo na pravni fakulteti Državne univerze ekonomike in tehnologij.

Podiplomski študij v tujini je bil moja želja že od nekdaj in odločila sem se, da poskusim srečo v eni iz med najbolj znanih univerz v Sloveniji – mariborski univerzi. S strani Ukrajine sem bila nominirana za dodelitev štipendije Ad Futura v okviru 196. javnega razpisa za izobraževanje tujih državljanov v Sloveniji. Hvaležna sem vsem delavcem Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije za njihovo ažurnost in dostopnost.

Začetek moje poti je bil prvih nekaj mesecev izjemno naporen. Papirji, njihovi prevodi in nostrifikacija diplome ter urejanje začasnega prebivališča mi je povzročalo nevšečnosti. Nedvomno lahko rečem, da se je izplačalo in da je bila moja izbira prava.

Študij na PF UM je težji od študija doma, ampak hkrati zanimiv in pozitiven v vseh pogledih. Način predavanja, gostujoči predavatelji, pisanje seminarских nalog in delo v skupinah je zagotovo drugačno od domačega sistema. Najbolj me je presenetila oblika ocenjevanja študentov: identificiramo se s številko (brez priimka), tako da ocena posameznega študenta ni znana ostalim. Vse nujne informacije za uspešen študij so v spletni učilnici, kar se mi zdi zelo smotno in napredno. Prav tako PF UM ponuja različne konference, tečaje, projekte, tekmovanja glede na cilje in želje študentov.

Profesorji, asistenti in vsi zaposleni na PF UM so strokovno kompetentni, hkrati pa zelo prijazni in dostopni ter pripravljeni pomagati. Sošolci so vljudni in družabni, na kakršnokoli moje vprašanje so mi vedno odgovorili in pomagali rešiti zadevo.

Toplo priporočam študij na PF UM vsem, ki si želijo kvalitetno izobrazbo in dobro referenco za prihodnost.

Vasilisa Kalezić

U momentu kad smo postali studenti Fakulteta pravnih nauka, ucertali smo sebi novi put za koji smo se, na sebi svojstven način, iz sopstvenih ambicija i interesovanja, odlučili. Ni jedan put nije jednostavan, samim tim ni studije na Fakultetu, za koji smo se opredelili. Da bi nam studiranje lakše palo, samim tim bilo zanimljivije i zabavnije, treba da uvedemo neke inovativne ciljeve, koji će nas motivisati u napredovanju. Profesori su tu da nam prenesu znanje, da nam probude interesovanja za one grane prava kojima se oni bave, kao i da nas podstaknu da idemo sa emancipacijom što dalje možemo jer "Nebo je granica".

U Crnoj Gori sam završila osnovne studije Pravnog fakultetu, kao i specijalističke, na kojima sam, po završetku specijalističkih studija branila specijalistički rad na temu "Eksproprijacija". Tu za mene nije bio kraj studiranja, odlučila sam se da upišem Master studije u Sloveniji, Mariboru. Tim putem sam samo nastavila svoj već prethodno ucertani. Smatram da je za današnje vreme, od velikog značaja, da se

pravnici obrazuju na nekom višem nivou. Kad ovo kažem mislim na to, da je neophodno, da bi pravnik bio konkurentan na tržištu, proširuje svoja znanja i veštine, da poznaje kako funkcionišu sistemi drugih država i na koji način se dolazi do uspeha. Iz navedenog možete naslutiti i u kom pravcu idu moja razmišljanja i ciljevi.

Međusobna poznanstva su ključna za pravnike, pa samim tim smatram da je i od velike važnosti međusobno druženje nas kolega. Na taj način, putem tih druženja, kolege u Sloveniji mogu da upoznaju na koji način funkcioniše pravni sistem Crne Gore, kakvi su zakoni kod nas, kako funkcioniše naše pravosuđe, što im može biti od koristi za buduće poslovanje. Isto tako je i za nas, strane studente, od značaja da proširimo naše znanje o istim stvarima. Uz zajednička interesovanja, kolegijalnost, možemo jedni drugima pomoći da put koji smo ucrtali bude pun uspeha, pa samim tim i zadovoljstva.

Nikola Jovanović

Prije nego se osvrnem na iskustva koja do sada imam u vezi sa studiranjem na Pravnom fakultetu Univerziteta u Mariboru, napisao bih nekoliko riječi o studiranju u Sloveniji uopšte.

Standard života i određena posebna prava koja studenti ostvaruju, definitivno predstavljaju odlične mogućnosti za sve studente koji dolaze iz drugih zemalja na studij. S obzirom da ja dolazim iz Bosne i Hercegovine, nama kao i drugim državljanima zemalja Zapadnog balkana, studiranje u Republici Sloveniji je zahvaljujući bilateralnim sporazumima, dodatno olakšano budući da smo oslobođeni plaćanja školarine što predstavlja sjajnu mogućnost!

Kada je u pitanju studiranje na Pravnom fakultetu Univerziteta u Mariboru, do sada mogu prenijeti samo lijepa iskustva. Od samog procesa upisa na fakultet, gdje mi je kao stranom studentu, od strane administrativnog osoblja maksimalno izloženo u susret, preko profesora i asistenata koji su maksimalno predusretljivi stranim studentima, koji po prirodi stvari ne vladaju slovenačkim jezikom na nivou kao domaći studenti pa do ostalih kolega studenata koji su u velikoj mjeri otvoreni za komunikaciju, pomoć ali i druženje.

Tako su u vremenu pandemije, mogućnosti za druženje i zabavu svedeni na minimalnu razinu, to je otvorilo jednu drugu mogućnost. Mogućnost da spoznam predivne krajolike i prirodu u okolini Maribora kao i da udahnem život ovog društva iz malo drugačije perspektive.

Na kraju dodao bih i jedan nedostatak koji naravno treba biti isključivo tumačen kao konstruktivna kritika i bez pretencioznosti. Smatram da je pravničku profesiju pa i sam proces studija zahtvala rijeka formalizma u kojem je važna „desetka“ a ne ko i šta stoji iza nje. To je najvjerojatije posljedica pritiska koji nameću ambicije i težnja za uspjehom koje sa sobom nosi naša profesija. Nikada se pravnici ne smiju pretvoriti u savršeno, sofisticirano sredstvo za ostvarivanje najdubljih želja i težnji klijentele bez obzira na kvalitet i moralnost istih, već moraju biti ključni korektivni faktor i moralni stub društva, koji određuje šta jeste a šta nije pravo!

NOVOPEČENI PROJEKT - ŠPORT V PRAVU

Sanja Čahuk

Tim Zupan

Študentski svet Pravne fakultete Univerze v Mariboru v sodelovanju s Pravniškim društvom v Mariboru letos prvič organizira projekt »Šport v pravu«, ki je namenjen vsem študentom Pravne fakultete Univerze v Mariboru, kakor tudi članom Pravniškega društva v Mariboru.

Zamisel za projekt je nastala z zavedanjem, da je športno pravo dokaj mlada veda v slovenskem pravnem prostoru, tako da ga študentje v okviru rednega študija niti nimajo možnosti spoznati. Gre za globalno področje, saj se podobna problematika pojavlja tudi v praksi. V okviru projekta »Šport v pravu« bodo izvedena različna predavanja/okrogle mize povezane s tematiko športnega prava. Prvo okroglo mizo smo že uspešno izvedli v mesecu marcu. Gosti prve okrogle mize so bili odvetnik Blaž Tomažin Bolcar iz Zavoda za športno pravo (Sport Lex), mentorica lanskoletne zmagovalne ekipe na tekmovanju Sports law Arbitration Moot (SLAM), doc. dr. Petra Weingerl ter član lanskoletne zmagovalne ekipe, Žan Mom.

Vendar pa je to samo še začetek, saj smo v okviru tega projekta predvideli goste iz različnih področij in organizacij, ki jim boste lahko prisluhnili. Tako bodo predavanja/okrogle mize na temo športnega prava potekale še v mesecih maju, novembru in decembru. Gosti prihajajočih dogodkov prihajajo iz različnih večjih športnih organizacij, raznih športnih zvez, dotaknili se bomo tudi vprašanja zaposlovanja športnikov, njihovih pravic. Na prvi poletni dan pa Pravniško društvo v Mariboru organizira jutranji pohod na Mariborsko Pohorje.

Za veliki finale projekta pa pripravljamo presenečenje, ki naj za zdaj ostane presenečenje, mi pa se bomo potrudili, da ga tudi realiziramo.

POGOSTA VPRAŠANJA O ŠTUDIJU PRAVA

Odgovarjajo tutorji PF UM

Anamarie Potrč, Maja Kotnik, Iza Beširević, Andrej Bitrakov, Sanja Čahuk, Asja Lešnik, Mojca Remic, Matej Rožmarin, Živa Šuta in Teja Štrukelj

1. Kaj se ti je zdelo na začetku študijske poti najtežje?

Na začetku študija se študent srečuje s številnimi težavami. Eden izmed največjih problemov je nedvoumno vprašanje, kako si razporediti čas za študij. Potrebno je namreč paziti, da si za vsak izpit vzameš toliko časa, kolikor je potrebno, da ga kvalitetno naštudiraš, ne da bi se pri tem preveč obremenil in zapostavil druge predmete. Težavo predstavlja tudi način študija. Vsak študent si tako mora najti način (npr. podčrtovanje učbenikov, delanje zapiskov, miselnih vzorcev itn.), ki njemu najbolj ustreza. Osebno mi je bilo najtežje izgraditi disciplino, ki je potrebna za uspešno opravljanje izpitov. Na koncu je študent tisti, ki mora »zagreti stol« in se prebiti skozi snov, ne da bi pri tem iskal le bližnjice in skrbel izključno za to, kako se najlažje »rešiti izpita«.

2. Ali si bil/a vedno na predavanjih in ali so predavanja obvezna?

Predavanja načeloma niso obvezna, vendar so zelo koristna. Sama sem skozi vsa leta študija redno obiskovala predavanja ter redno opravljala svoje študijske obveznosti. Tako tudi pri izpitih nisem imela nobenih težav.

3. Je tudi tebe prestrašilo Rimsko pravo? A je res tako grozno?

Rimsko pravo je izpit, ki je zelo obsežen. Sama sem se sprva zaradi strašenja starejših študentov izpita iz Rimskega prava prestrašila, vendar se je ta strah na koncu izkazal kot neutemeljen in nepotreben. Študent, ki poglobljeno doštudira tematiko in redno obiskuje predavanja, pri izpitu načeloma ne bo imel težav. Uspešno opravljanje izpita olajša tudi sprotno učenje, na vsakem koraku pa vam ob strani stojimo tudi tutorji.

4. Na koga si se obrnil/a v primeru nejasnosti? Kdo so tutorji in kako pripomorejo k študiju na PF UM?

Če naletiš na nejasnosti povezane s samo snovjo pri kateremkoli predmetu se lahko za pomoč in z morebitnimi vprašanji obrneš na profesorje in asistente. Če pa bi prišlo do nejasnosti povezanih z organizacijskimi vprašanji (izpiti, odjave od izpita, prijave na izpit ipd.) pa ti lahko pomagajo tudi v referatu naše fakultete. Za boljšo pomoč študentom vseh letnikov pa je na naši fakulteti tudi organizirano tutorstvo, v okviru katerega ti lahko starejši kolegi tutorji pomagajo pri težavah pri študiju. Tutorji pomagajo brucem pri lažjem vstopu v študentsko življenje in pomagajo pri težavah v okviru določenih predmetov, ki predstavljajo večini študentov malo večjo oviro. Poznamo pa na naši fakulteti tudi učiteljsko tutorstvo, kjer je vsakemu študentu ob začetku študija dodeljen visokošolski učitelj ali asistent, ki ti prav tako lahko pomaga in svetuje v težkih časih študija.

5. Ali se morate učiti cele dneve, ali imate na pravni fakulteti tudi kaj prostega časa? A ste se res naučili cele zakone na pamet?

Študij prava je vsekakor zahteven. Marsikdaj, še posebej v izpitnem obdobju, je potrebno študirati več ur v dnevu, a to ne pomeni, da študentu ne dopušča prostega časa. Prosti čas ni le zaželen, ampak tudi potreben. Po večurnem študiju se je potrebno sprostiti, delati nekaj, kar ti omogoča relaksacijo in pripomore k temu, da ne razmišljaš o pravu in prihajajočih izpitih.

Pravo zahteva razumevanje in kritično razmišljanje. Seveda, obstajajo predmeti, pri katerih je potrebno, da določene podatke (npr. da je rok za vložitev pritožbe v pravnem postopku 30 dni) znaš na pamet, vendar se prava ni mogoče popolnoma naučiti, če snov, ki jo študiraš, ne razumeš.

6. Če primerjaš učenje v srednji šoli in fakulteti- ali je sprememba velika?

Več je predvsem samostojnega dela. Nihče vas več ne bo preganjal in "gledal pod prste". Vse bo odvisno od vas – vašega truda, dela in vloženega učinkovitega časa.

Pomembno pa je, da vztrajate in ne obupate ob prvi težavi. Vedno pa smo vam na voljo tudi tutorji, ki smo tu za to, da vas usmerjamo.

7. Kako je z literaturo na pravni fakulteti? Kako dostopati do knjig? Ali se splača knjige kupovati?

Na začetku vsakega semestra poteka sejem, za katerega knjigarne pripravijo posebne ponudbe za nakup študijske literature prav za študente. Rabljene knjige je nekoliko težje dobiti, saj študentje večinoma hranijo svojo literaturo za potrebe opravljanja Pravnškega državnega izpita. Zmeraj pa ima študent na voljo izposojlo knjig v knjižnici na PF MB in v Univerzitetni knjižnici Maribor. Določene knjige se "splaća" kupiti, spet druge pa manj – to študent sam presodi ali ob pomoči tutorja.

8. Kaj se zgodi, če padeš izpit? Ali lahko izpit ponovno opravljaš v istem letu ali to avtomatsko pomeni, da ponavljaš letnik?

V kolikor se ti prvi pristop na izpit ponesreči, lahko pristopiš takoj na naslednji rok. Vsak semester ima praviloma dva izpitna roka za vsak predmet, ki se izvaja ta semester. V kolikor izpita ne opraviš v semestru, ko se je predmet izvajal, lahko pristopiš na izpit ponovno v naslednjem semestru. Pristopi na izpit pa niso neomejeni. Na vsak izpit lahko pristopiš največ šestkrat. Vendar brez skrbi, s skrbnim učenjem in sprotnim opravljanjem študijskih obveznosti se da vse izpite opraviti ob prvem pristopu.

9. Ali imamo na fakulteti tudi počitnice?

Odvisno od tega, kako si razporediš izpite. Če namreč greš vse »na prvi rok«, boš z izpiti iz prvega semestra končal že proti koncu januarja oziroma na začetku februarja, z izpiti iz drugega semestra pa proti koncu junija oziroma na začetku julija. V takem primeru ti bo dejansko ostalo celo poletje in del jeseni za počitnice. Vendar tudi, če si izpite razporediš tako, da si pustiš določene predmete za julija in septembra, je več kot dovolj časa za ustrezen počitek.

10. Je res, da je pravnikov preveč?

Ne bi rekla, da je pravnikov preveč. Dobrih pravnikov vedno primanjkuje. Zato so vsakršna mnenja, da “zaposlitve na področju prava ni mogoče dobiti”, po mojem mnenju povsem napačne. To ne velja samo za področje prava, temveč za vsa področja - če boste dali vse od sebe, se trudili, se vključevali v različne aktivnosti, ki so prostovoljne in namenjene dodatnemu “izpopolnjevanju” ter s tem namenili študiju tudi nekaj svojega prostega časa, potem se nimate kaj bati, da ne bi nekega dne dobili zaposlitve, ki jo želite.

11. V katere obštudijske aktivnosti in društva se lahko študenti včlanimo?

Študentje imamo na voljo veliko obštudijskih aktivnosti ter društev. Včlanimo se lahko v Evropsko združenje študentov prava (ELSA), Društvo študentov Pravne fakultete Univerze v Mariboru (DŠPFMB), lahko pa smo tudi izvoljeni v Študentski svet PF MB ter druge komisije in organe PF MB. V okviru društev in ŠS PF študentje organiziramo veliko dogodkov (pravniške čajanke, okrogle mize, debate, tekmovanja kot sta študentska pravda in mediacija, športne dogodke, itd).

KRIŽANKA

Prilavil: Matej Rožmarin

1_	—	—	—	—	—	1_				2_	—	—					
						3_	—	—	—	—	—	3_					4_
4,5_	—	—	—	—	—	—	—		—			5_	—	—			—
6_	—	—	—	—	—	—			—			—					—
—					7_	—	—	—				—					—
—		8_	—	—	—	—	—	—		9_	—	—	—	—	—	—	—
—	6_				—							—					—
10_	—	—	—	—		11_	7_	—	—	—	—	—	—	—			
	—					12_	—	—	—			13_	—	8_	—	9_	
14_	—	—	—	—			—				15_	—	—	—	—	—	—
16_	—	—	—	—		17_	—	—	—	—	—			—			—
	—		18_	—	—	—	—	—	—	—		19_	—	—	—	—	—
20R	—	—	—	—	—	—	—							—			—
														—			

VODORAVNO (rumeno)

1. VREDNOSTNI PAPIR, ALIKVOTNI DEL OK, SKUPEK PRAVIC IMETNIKA
2. ZUNANJI IZRAZ ODLOČITVE ALI VOLJE
3. DOLOČBA V POGODBI ALI PRAVNEM AKTU, KI DOLOČA NEKO POSLEDICO
4. TVEGANA POGODBA
5. ČASOVNO OBDOBJE, V KATEREM JE TREBA OPRAVITI DOLOČENO DEJANJE
6. NERESNIČNE, ZLONAMERNE IZJAVE
7. POSEBEJ ZA TA PRIMER, V TA NAMEN
8. SKUPEK PRAVNIH DOLOČB ZA UREJANJE DRUŽBENIH RAZMERIJ
9. PRIDOBITNI NASLOV
10. PROCESNO DEJANJE TOŽEČE STRANKE, S KATERIM ZAHTEVA PRAVNO VARSTVO
11. OSEBA, NA KATERO SE Z INDOSAMENTOM PRENESEJO PRAVICE IZ VREDNOSTNEGA PAPIRJA
12. PREDPOSTAVKA ZA SKLENITEV POGODBE
13. FUNKCIONAR, KI PREDSTAVLJA OBČINO
14. ACQUIRENDI, OPERANDI, PROCEDENDI, VIVENDI...
15. DEJANJE, S KATERIM SE KDO ZAVEŽE KAJ STORITI, DELATI
16. SPLOŠNI PRAVNI AKT ALI PREDPIS DRŽAVNEGA ZBORA, VLADE, MESTNEGA ALI OBČINSKEGA SVETA, S KATERIM SE UREJAJO POSAMEZNA VPRAŠANJA SPLOŠNEGA POMENA ALI VPRAŠANJA NJIHOVE NOTRANJE ORGANIZACIJE IN DELOVANJA
17. DRUŽBA, KI IMA V LASTI VEČINO DELEŽEV PRAVNO SAMOSTOJNIH DRUŽB IN OPRAVLJA PREDVSEM DEJAVNOST USTANAVLJANJA, FINANCIRANJA IN UPRAVLJANJA TEH DRUŽB
18. TOŽBA, S KATERO SE NE UVELJAVLJA POSESTNO VARSTVO, AMPAK STVARNA PRAVICA DO STVARI, NPR. LASTNINSKA PRAVICA
19. SISTEM PRAVNIH PRAVIL IN PRAVNIH NAČEL
20. IZREDNO, DEVOLUTIVNO, NESUSPENZIVNO PRAVNO SREDSTVO V POSTOPKU, O KATEREM NA TRETJI STOPNJI ODLOČA VRHOVNO SODIŠČE

NAVPIČNO (zeleno)

1. PISMO, S KATERIM BANKA NAROČA DRUGI USTANOVI ALI OSEBI, NAJ OB IZPOLNITVI DOLOČENIH POGOJEV IZPLAČA DOLOČENO VSOTO V KORIST DOLOČENE TRETJE OSEBE
2. ZATOČIŠČE, KI GA DRŽAVA V SKLADU Z MEDNARODNIM IN NACIONALNIM PRAVOM ZAGOTAVLJA TUJCEM
3. IZVENSODNI NAČIN REŠEVANJA SPOROV, PRI KATEREM STRANKE POOBLASTIJO ENEGA ALI VEČ ARBITROV ZA REŠITEV MEDSEBOJNEGA SPORA
4. DEJSTVO
5. IZJAVA NASLOVLJENCA, DA SPREJEMA POZIV
6. PACTA SUNT SERVANDA
7. OBJETIVNA, PRITOŽBENA, SUBJEKTIVNA, NEDOVOLJENA PRITOŽBENA...
8. DENARNI ZNESEK, KI GA NA PREDLOG UPNIKA ZA VSAK DAN ZAMUDE ALI NA DRUGO ČASOVNO ENOTO NALOŽI SODIŠČE DOLŽNIKU, KI NE IZPOLNI IZVRŠLJIVE NEDENARNE OBVEZNOSTI
9. NAROČILO, KI JE SLUČAJNA SESTAVINA PRAVNEGA POSLA, NPR. V DARILNI POGODBI, PREVOZNI POGODBI

REŠITEV

¹ D	E	L	N	I	C	¹ A				² A	K	T						
						³ K	L	A	V	Z	U	L	³ A				⁴ P	
^{4,5} A	L	E	A	T	O	R	N	A		I			⁵ R	O	K		O	
⁶ K	L	E	V	E	T	E				L			B				S	
C					⁷ A	D	H	O	C				I				E	
E		⁸ I	N	S	T	I	T	U	T		⁹ T	I	T	U	L	U	S	
P	⁶ P					T							R				T	
¹⁰ T	O	Ž	B	A		¹¹ I	⁷ N	D	O	S	A	T	A	R				
	G					¹² V	O	L	J	A			¹³ Ž	U	⁸ A	⁹ N		
¹⁴ M	O	D	U	S			V						¹⁵ Z	A	V	E	Z	A
¹⁶ O	D	L	O	K		¹⁷ H	O	L	D	I	N	G			N		L	
	B		¹⁸ P	E	T	I	T	O	R	N	A		¹⁹ P	R	A	V	O	
²⁰ R	E	V	I	Z	I	J	A								L		G	
															E			

